

100 gadi, kopš Zviedrija atzina Latviju de jure

Zviedrijas Valsts arhīva dokumenti par Latvijas valsts de jure atzīšanu

100 år sedan Sverige erkände Lettland de jure

Riksarkivets dokument om Lettlands erkännande de jure

Edgars Rinkēvičs,
Latvijas Republikas ārlietu ministrs
Foto: Valsts kanceleja

Edgars Rinkēvičs
Republiken Lettlands utrikesminister
Foto: Statskansli

2021. gada 5. februārī aprit 100. gadadiena, kopš Zviedrija atzina Latviju kā neatkarīgu valsti. Latvijas Republika un Zviedrijas Karaliste svin savu diplomātisko attiecību 100. gadadienu. 1921. gada 26. janvārī Sabiedroto valstu (Antantes) Augstākā padome atzina Latviju *de jure*, un šīm valstīm sekoja citas, tajā skaitā arī Zviedrija. Tā sākās jaunais posms Latvijas valsts pastāvēšanā: Latvijas kā starptautisko tiesību subjekta dzīve, pilntiesīgi iekļaujoties starptautiskajā apritē, kā arī kļūstot par dalībvalsti pirmajā globālajā starptautiskajā organizācijā – Tautu Savienībā – un radot jaunas iespējas valsts attīstībai.

Protokolā par Zviedrijas lēmumu atzīt Latvijas valsti *de jure*, kuru 1921. gada 4. februārī parakstīja Zviedrijas karalis Gustavs V, uzsvērts, ka Zviedrijai kā Baltijas jūras spēkam ir pienācis īstais brīdis sākt veidot attiecības ar Latviju, šo procesu uzsākot ar valsts atzīšanu *de jure*. Par šo lēmumu 1921. gada 5. februārī Zviedrijas Karalistes konsuls Rīgā Ernsts Holmgrēns informēja Latvijas ārlietu ministru Zigfrīdu Annu Meierovicu.

Šobrīd varam lepoties ar patiesi draudzīgām kaimiņattiecībām abu valstu starpā, un tās ir balstītas kopīgās vērtībās un interesēs. Latvija un Zviedrija iestājas par cilvēktiesību, demokrātijas un likuma varas ieviešanu starptautiski. Aktīvs dialogs kalpo par pamatu ciešai sadarbībai reģionāli un starptautiski, apliecinot abpusēju gatavību nodrošināt Latvijas un Zviedrijas izaugsmi un drošību Baltijas jūras reģionā un Eiropā.

Ciešo sadarbību raksturo arī regulāras amatpersonu vizītes, sekmīga praktiskā sadarbība starp parlamentiem, nozaru pārstāvjiem un nevalstiskajām organizācijām, kā arī augsti tirdzniecības rādītāji. Kā līdzvērtīgi partneri iesaistāties Eiropas Savienības politiku īstenošanā un aizvien esam nomodā par mūsu reģiona drošību gan divpusēji, gan NATO sadarbības ar Zviedriju ietvaros. Visu iepriekš minēto vainago cilvēku draudzīgās attiecības un vēsturiski spēcīgās kultūras saites.

Esmu pārliecināts, ka kopīgās sadarbības saknes stiepsies dziļumā un plašumā, noturot un vēl ciešāk stiprinot Latvijas un Zviedrijas draudzību un sadarbību.

Edgars Rinkēvičs,
Latvijas Republikas ārlietu ministrs

Den 5 februari 2021 har det gått 100 år sedan Sverige erkännde Lettland som en självständig nation. 26 januari 1921 erkände de allierade staternas (Ententens) Högsta råd Lettland *de jure*, varpå andra länder gjorde det samma, däribland Sverige. Därmed påbörjades en ny fas i den lettiska nationens fortlevnad: Lettland som internationellt rättssubjekt, med en fullvärdig plats i det internationella samfundet, inklusive medlemskap i den första globala internationella organisationen – Nationernas förbund, vilket gav nya möjligheter för landets utveckling.

I protokollet som skrevs under av konung Gustav V den 4 februari 1921 om Sveriges beslut att erkänna Lettland *de jure*, understryks att tiden är mogen för Sverige som Östersjömakt att etablera relationer med Lettland – en process som påbörjas med att erkänna landet *de jure*. Sveriges konsul i Riga, Ernst Holmgren, informerade Lettlands utrikesminister, Zigfrīds Anna Meierovics, om beslutet den 5 februari 1921.

I dag kan vi vara stolta över de utmärkta grannrelationerna mellan våra två nationer, som vilar på en grund av gemensamma värderingar och intressen. Lettland och Sverige försvarar de mänskliga rättigheterna, demokratin och iakttagandet av rättsstatens principer internationellt. En aktiv dialog är grunden för ett nära samarbete på regional och internationell nivå, vilket vittnar om en ömsesidig vilja att säkra Lettlands och Sveriges utveckling och säkerhet i Östersjöområdet och Europa.

Vårt nära samarbete kännetecknas av regelbundna tjänstemannabesök och ett gott, praktiskt samarbete mellan våra parlament och företrädare för olika industrier och ideella organisationer, liksom det stora handelsutbytet. Som likvärdiga partners engagerar vi oss i genomförandet av Europeiska unionens politik, och vi förblir alerta vad gäller vår regions säkerhet såväl bilateralt som inom ramen för Sveriges samarbetsavtal med NATO. Allt detta kröns av ömsesidiga kontakter mellan våra folk och historiskt starka kulturella band.

Jag är övertygad om att vårt samarbets rötter kommer att fortsätta att växa sig djupa och breda, vilket kommer att bevara och ytterligare förstärka Lettlands och Sveriges vänskap och samarbete.

Edgars Rinkēvičs
Republiken Lettlands utrikesminister

Latvijas valsts simtgades publiskās diplomātijas programmas ietvaros Latvijas vēstniecība Zviedrijā ir īstenojusi projektu "100 gadi, kopš Latvijas Republikas un Zviedrijas Karalistes diplomātisko attiecību nodibināšanas".

Līdz šim Zviedrijas Valsts arhīvā esošie dokumenti saistībā ar Latvijas Republikas atzīšanu *de jure* 1921. gada 5. februārī nebija plašāk pētīti, tāpēc šī ir pirmreizēja iespēja ieskatīties tālaika vēsmās un nodomos, kas valdīja Zviedrijā un kas veidoja pamatus attiecībām starp divām neatkarīgām Baltijas jūras kaimiņvalstīm.

Vēlos izteikt pateicību ilggadējai diplomātei kopš Latvijas ārlietu dienesta atjaunošanas 1991. gadā un Latvijas vēstniecei vairākās ārvalstīs – Dr. hist. Argitai Daudzei par iesaistīšanos projekta īstenošanā, iedziļinoties Zviedrijas Valsts arhīvā atrodamajos materiālos un citos avotos, kā rezultātā tapis apskats par Latvijas un Zviedrijas diplomātisko attiecību aizsākumiem.

Īpašs paldies arī Zviedrijas Valsts arhīva ģenerāldirektorei Kārinai Ostrēmai-Iko (*Karin Åström Iko*) un ģenerāldirektores vietniecei Annai Kārinai Hermodssonei (*Anna Karin Hermodsson*) par atsaucību un sniegto atbalstu arhīva dokumentu lietu identificēšanā.

Lai projektu veiksmīgi īstenotu, konsultācijas sniedza Latvijas Ārlietu ministrijas Dokumentācijas pārvaldības departamenta direktore Eva Vijupe un departamenta direktora vietniece, Ārlietu dienesta vēstures un diplomātisko dokumentu nodaļas vadītāja Iveta Šķiņķe. Savukārt par projekta uzsākšanu un tā norises koordinēšanu jāuzteic Latvijas vēstniecības Zviedrijā padomniece Signe Jansone.

Vēlos uzsvērt, ka Latvijas un Zviedrijas attiecībās ir vēl daudz pētāma un izzināma. Kā draudzīgām kaimiņvalstīm un ciešām sadarbības partnerēm tā ir iespēja veicināt savstarpējo izpratni un padziļināt attiecības nākotnē.

Novēlu nākamajā simtgadē un arī turpmāk Latvijas un Zviedrijas attiecībām vēl jo ciešāk nostiprināties un savstarpēji bagātināties!

Marģers Krams,
Latvijas vēstnieks Zviedrijā

Lettlands Ambassad i Sverige har inom ramen för vårt lands hundraårsjubileums offentliga diplomatprogram genomfört projektet "100 år sedan grundandet av Republiken Lettlands och Konungariket Sveriges diplomatiska relationer".

Hittills har de dokument som finns i det svenska Riksarkivet om Lettlands erkännande *de jure* den 5 februari 1921 inte utforskats i någon större omfattning. Därför är detta en unik möjlighet att få en inblick i de strömningar och avsikter som härskade i Sverige under den tiden och som utgjorde grunden för relationen mellan två självständiga grannländer vid Östersjön.

Jag skulle vilja uttrycka min tacksamhet till Dr. hist. Argita Daudze, som är mångårig diplomat sedan Lettlands utrikesministerium förnyade sin verksamhet år 1991 och Lettlands ambassadör i ett flertal länder, för hennes engagemang i genomförandet av detta projekt. Argita Daudze har fördjupat sig i Riksarkivets material och andra källor, vilket har lett till denna publikation om hur Lettlands och Sveriges diplomatiska relationer påbörjades.

Ett särskilt tack riktas även till Riksarkivets generaldirektör, riksarkivarie Karin Åström Iko och till generaldirektörens ställföreträdare Anna Karin Hermodsson för deras intresse och stöd vid identifikationen av olika arkivhandlingar.

Till projektets framgångsrika genomförande bidrog också Eva Vijupe, direktör för Lettlands utrikesministeriets avdelning för dokumenthantering och vicedirektör Iveta Šķiņķe, chef för utrikestjänstens avdelning för historiska och diplomatiska dokument. Likaså bör Signe Jansone, Ambassadråd vid Lettlands ambassad i Sverige, uppmärksammas för att ha tagit initiativet till detta projekt, samt för dess genomförande och koordinering.

Nu när denna publikation når sina läsare vill jag understryka att det ännu finns mycket att utforska och upptäcka om Lettlands och Sveriges relationer. Som vänligt sinnade grannländer och nära samarbetspartners ger detta oss en möjlighet att ytterligare främja och fördjupa vår ömsesidiga förståelse i framtiden.

Jag önskar Lettland och Sverige ännu 100 år av starka och ömsesidigt berikande relationer!

Marģers Krams
Lettlands ambassadör i Sverige

Latvijas vēstnieks Zviedrijā Marģers Krams un Dr. Argita Daudze pie Zviedrijas Valsts arhīva ēkas Stokholmā, Mariebergā, 2020. gada 3. decembrī
Foto: Signe Jansone

Lettlands ambassadör i Sverige Marģers Krams och Dr. Argita Daudze vid Statsarkivet i Marieberg, Stockholm den 3 december 2020
Foto: Signe Jansone

Zviedrijas Valsts arhīva dokumentu mapes glabā liecības par Latvijas un Zviedrijas attiecībām – cerīgām un reālistiskām – un par informāciju, ko vairāku valstu galvaspilsētās un arī Latvijā vākuši zviedru diplomāti un kas ietekmēja Zviedrijas pieņemtos lēmumus.

I det svenska Riksarkivets dokumentpärmar finns vittnesmål om Lettlands och Sveriges relationer. De är hoppfulla och realistiska, och innehåller information som svenska diplomater samlade in i flera länders huvudstäder och även i Lettland, vilket påverkade beslutsgången i Sverige.

Zviedrijas Valsts arhīva (Riksarkivet) dokumenti par Latvijas valsts atzīšanu *de jure*

Riksarkivets dokument om Lettlands erkännande *de jure*

Attēli Nr. 1–5

1921. gada 4. februāra Valsts padomes protokols
(*Stadsråds protokolli*) Nr. 6. Fotogrāfs: Zviedrijas
Valsts arhīva fotogrāfs Emre Olguns (*Emre Olgun*)

Bild nr 1–5

Stadsrådsprotokollet Nr. 6 från den 4 februari 1921.
Fotograf: Sveriges Statsarkivs fotograf Emre Olgun

Svarīgākais dokuments Latvijas atzīšanas *de jure* sakarā ir Valsts padomes protokols (*Stadsråds protokolli*) Nr. 6, kas atspoguļo 1921. gada 4. februārī Stokholmas pilī notikušo sanākumi un kuru parakstīja Viņa Majestāte Zviedrijas karalis Gustavs V un valdības ministri (attēli Nr. 1–5):

“PROTOKOLS

Ārlietu departamenta lietās Viņa Majestātes Karaļa klātbūtnē Valsts padomē Stokholmas pilī 1921. gada 4. februārī.

Piedalās:

premjerministrs barons de Gērs,
ārlietu ministrs grāfs Vrangels, ministri
Eriksons, Dālbergs, Murrejs, Elmkvists,
Malms, Bergkvists, Hammaršelds,
Ekebergs, Tamms, Hansons.

Par Igaunijas un Latvijas atzīšanu

Ārlietu ministrs ziņo:

Skandināvijas ministru tikšanās laikā Kopenhāgenā pagājušā augusta 28.–30. datumā cita starpā notika diskusija jautājumā par krievu tā saukto robežvalstu¹ oficiālu atzīšanu no ziemeļvalstu puses, un tikšanās laikā vienojās, ka šādi atzīšanai laiks vēl nav pienācis.

Starp apsvērumiem, kas šajā laikā visvairāk runāja pret minēto valstu atzīšanu, bija apstākļi, ka vairums citu valstu un īpaši lielvaras vēl nav uzskatījušas par vajadzību oficiāli tās atzīt un ka varētu pieņemt, ka šāda atzīšana tuvākajā nākotnē netiks pieņemta.

Šajos apstākļos attiecībā uz dažām apsveramajām valstīm ir notikušas izmaiņas. Saskaņā ar Viņa Karaliskās Majestātes sūtņa Parīzē veikto pirms neilga laika minētajā pilsētā konferencē starp dažu Sabiedroto valstu pārstāvjiem pacelts jautājums par dažu krievu robežvalstu atzīšanu, un tātad lēmuši, ka Igaunija un Latvija tiks *de jure* atzītas no konferencē dalību ņemošajām valstīm. Tādējādi gan Igaunijas, gan Latvijas Republikas ir tikušas atzītas *de jure* no Francijas, Itālijas, Lielbritānijas,

Det viktigaste av dokumenten gällande Lettlands erkännande *de jure* är stadsrådsprotokoll Nr. 6, som återger det sammanträde som ägde rum på Stockholms slott den 4 februari 1921, och som skrevs under av Hans Majestät Sveriges konung Gustav V samt regeringens ministrar (bild nr 1–5). Protokollet lyder:

“PROTOKOLL

över Utrikesdepartementets ärenden hållet inför Hans Majt Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 4 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern friherre de Geer, ministern för utrikes ärendena greve Wrangel, statsråden Ericsson, Dahlberg, Murray, Elmquist, Malm, Bergqvist, Hammarskjöld, Ekeberg, Tamm, Hansson.

Angående Estlands och Lettlands erkännande

Herr ministern för utrikes ärendena anförde:

“Å det skandinaviska ministermötet i Köpenhamn den 28–30 sistlidna augusti upptogs bland annat till diskussion frågan om ett officiellt erkännande från de nordiska staternas sida av de ryska s.k. randstaterna¹, och var man å mötet ense om att tidpunkten för ett dylikt erkännande ännu icke vore inne.

Bland de betänkligheter, som vid denna tidpunkt starkast talade emot ett erkännande av sagda stater, var den omständighet, att flertalet andra stater och särskilt stormakterna ännu icke ansett sig böra officiellt erkänna dem, och att det kunde antagas, att dylikt erkännande icke skulle under den närmaste framtiden komma att givas.

I dessa förhållanden har numera beträffande vissa av de ifrågavarande staterna inträtt förändring. Enligt vad Eders Kungl. Majts minister i Paris inberättat, har den i sagda stad för kort tid sedan sammanträdande konferensen mellan ombud för vissa av de allierade makterna jämväl till behandling upptagit frågan om

¹ Zviedriski – *randstaterna*. Zviedrijas Nacionālā enciklopēdija skaidro, ka “robežvalsts” ir “mazāka valsts, kurai kaimiņos atrodas spēcīgāka valsts”. Par “robežvalstīm” starp Pirmo un Otro pasaules karu dēvēja valstis, kas bija atdalījušās no Krievijas pēc 1917. gada revolūcijas, piem., Igaunija, Latvija, Lietuva un arī Somija, Polija un Rumānija. Citur skaidrotas kā limitrofās valstis vai *cordon sanitaire*. Latviski vēstures literatūrā sastopams arī apzīmējums “nomaļvalstis”.

¹ Enligt svenska Nationalencyklopedin är en randstat “en mindre stat som är beroende av en starkare grannstat”. Under mellankrigstiden kallades stater som hade frigjort sig från Ryssland efter 1917 års revolution för randstater, t.ex. Estland, Lettland, Litauen och även Finland, Polen och Rumänien. Enligt andra källor också kallade limitrofa stater eller *cordon sanitaire*. I den lettiskspråkiga historielitteraturen återfinns också beteckningen “nomaļvalstis” (avseende termen randstater).

Protokoll

över Utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Majestät Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 4 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern friherre de Geer, ministern för utrikes ärendena greve Wrangel, statsråden Ericsson, Dahlberg, Murray, Ohnquist, Malm, Bergqvist, Hammar skjöld, Ekeberg, Tamm, Hansson.

1°

Herr ministern för utrikes ärendena anförde:

Å det skandinaviska ministermötet i Köpenhamn den 28-30 sistlidne augusti upptogs bland annat till diskussion frågan om ett officiellt erkännande från de nordiska staternas sida av de ryska s. k. randstaterna, och var man å mötet ense om att tidpunkten för ett dylikt erkännande ännu icke vore inne.

Bland de betänkligheter, som vid denna tidpunkt starkast talade emot ett erkännande av sagda stater, var den omständighet, att flertalet andra stater och

Ang. erkännande av Estland och Lettland.

särskilt stormakterna ännu icke ansett sig
böja officiellt erkänna dem, och att det
kunde antagas, att dylikt erkännande icke
skulle under den närmaste framtiden
komma att givas.

I dessa förhållanden har numera be-
träffande vissa av de ifrågavarande sta-
terna inträtt förändring. Enligt vad Eders
Kungl. Majts minister i Paris inberättat,
har den i sagda stad för kort tid sedan
sammansämda konferensen mellan
ombud för vissa av de aktiverade makter-
na jämväl till behandling upptagit frå-
gan om erkännande av vissa ryska rand-
stater samt därvid beslutat, att Estland och
Lettland skulle *de jure* erkännas av de
i konferensen deltagande makterna. I
överensstämmelse härmed har underrät-
telse och ingått att såväl den estniska
som den lettiska republiken *de jure* er-
känts av Frankrike, Italien, Storbritann-
ien, Japan och Belgien. Tillika hava
både Estland och Lettland *de jure* er-
känts av den polska republiken, varjämte
Finland, som redan tidigare erkänt
Estland, numera jämväl givit sitt er-

kännande åt Lettland.

Under sådana omständigheter synes
mig det huvudsakligaste skälet mot
ett erkännande från svensk sida av
ifrågavarande tvenne republiker nu-
mera hava bortfallit. Då därtill kommer,
att det för Sverige såsom Östersjömakt
torde vara av betydande vikt att med
nämnda stater upprätthålla nära
förbindelser, vilka givetvis skulle nå-
samtligt främjas genom ett erkännan-
de *de jure* av de tvenne staterna, sy-
nes mig nu tiden vara inne för Sverige
att bifalla den anhållan om erkän-
nande, som från deras sida rikets
till Eders Kungl. Majts regering. En-
ligt vad jag under hand inhämtat,
skulle man jämväl i såväl Danmark
som Norge nu vara benägen att skri-
da till ett dylikt steg. I samband
med erkännandet synes mig lämp-
ligt att till estniska respektive let-
tiska regeringen under hand lämn-
nades det meddelande, att Eders
Kungl. Majts regering motsägar, att
de ekonomiska förbindelserna mellan

Japānas un Beļģijas. Līdzīgi gan Igaunija,
gan Latvija ir atzītas *de jure* no Polijas
Republikas puses, kā arī Somija, kas jau
agrāk atzinusi Igauniju, šobrīd līdzīgi
atzinusi arī Latviju.

Šādos apstākļos man liekas, ka galve-
nais iemesls pret atzīšanu no zviedru
pusēs attiecībā uz abām minētajām
republikām ir atkritis. Turklāt Zviedrijai
kā Baltijas jūras varai vajadzētu būt
nozīmīgi ar minētajām valstīm nodibināt
tuvas attiecības, kuras, protams,
veicinātu abu valstu atzīšana *de jure*,
man liekas, ka Zviedrijai ir pienācis laiks
atsaukties uz atzīšanas aicinājumu, kas
no šīm valstīm ir sūtīts Viņa Karaliskās
Majestātes valdībai. Saskaņā ar man
pienākošajām ziņām gan Dānija, gan
Norvēģija ir gatavas spert līdzīgu soli.

erkännande av vissa ryska randstater
samt därvid beslutat, att Estland och
Lettland skulle *de jure* erkännas av de i
konferensen deltagande makterna. I över-
ensstämmelse härmed har underrättelse
ock ingått att såväl den estniska som den
lettiska republiken *de jure* erkänts av
Frankrike, Italien, Storbritannien, Japan
och Belgien. Tillika hava både Estland och
Lettland *de jure* erkänts av den polska
republiken, varjämte Finland, som redan
tidigare erkänt Estland, numera jämväl
givit sitt erkännande åt Lettland.

Under sådana omständigheter synes
mig det huvudsakligaste skälet mot
ett erkännande från svensk sida av
ifrågavarande tvenne republiker numera
hava bortfallit. Då därtill kommer, att det
för Sverige såsom Östersjömakt torde

Sverige och Estland respektive Lettland för framtiden måtte regleras enligt mest-gynnad-nations-principen och att Sverige skulle vara villigt att på sådan grundval förhandla om avtal för handelsförbindelsernas reglerande.

Jag får därför i underdänighet hemställa, det Eders Kungl. Majts täcktes besluta att såsom oberoende och självständiga stater erkänna estniska och lettiska republikerna, samt åt mig uppdraga att på lämpligt sätt bringa detta Eders Kungl. Majts beslut till vederbörandes kännedom, ävensom därvid meddela, att Eders Kungl. Majts regering emotsier, att de ekonomiska förbindelserna mellan Sverige och Estland respektive Lettland för framtiden skola regleras enligt mest-gynnad-nations-principen och att Sverige skulle vara villigt att på sådan grundval förhandla om avtal för handelsförbindelsernas reglerande."

(22)

Herr ministern anförde härefter: Utl.

Saistībā ar atzīšanu man liekas piemēroti nodot ziņojumu Igaunijas un attiecīgi Latvijas valdībai, ka Viņa Karaliskās Majestātes valdība sagaida, ka ekonomiskās attiecības starp Zviedriju un Igauniju, un attiecīgi Latviju nākotnē tiks regulētas saskaņā ar nāciju labvēlības principu un ka Zviedrija būs gatava uz šāda pamata vienoties par tirdzniecības sakaru regulēšanu.

Tāpēc es pazemīgi ierosinu, ka Viņa Karaliskā Majestāte lemj par neatkarīgo un patstāvīgo Igaunijas un Latvijas Republiku atzīšanu un dod man uzdevumu pienācīgā veidā Viņa Karaliskās Majestātes lēmumu nodot zināšanai atbilstīgajām personām, pie viena ziņojot, ka Viņa Karaliskās Majestātes valdība sagaida, ka ekonomiskās attiecības starp

vara av betydande vikt att med nämnda stater upprätthålla nära förbindelser, vilka givetsvis skulle väsentligt främjas genom ett erkännande *de jure* av de tvenne staterna, synser mig nu tiden vara inne för Sverige att bifalla den anhållan om erkännande, som från deras sida riktats till Eders Kungl. Majts regering. Enligt vad jag underhand inhämtat, skulle man jämväl i såväl Danmark som Norge nu vara benägen att skrida till ett dylikt steg. I samband med erkännandet synes mig lämpligt att till estniska respektive lettiska regeringen under hand lämnades det meddelande, att Eders Kungliga Majts regering emotsäger, att de ekonomiska förbindelserna mellan Sverige och Estland respektive Lettland för framtiden måtte regleras enligt mest-gynnad-nations-principen och att Sverige skulle vara

Attēli Nr. 1-5

1921. gada 4. februāra Valsts padomes protokols (Stadsrāds protokoll) Nr. 6. Fotogrāfs: Zviedrijas Valsts arhīva fotogrāfs Emre Olguns (Emre Olgun)

Bild nr 1-5

Stadsrådsprotokollet Nr. 6 från den 4 februari 1921.

Fotograf: Sveriges Statsarkivs fotograf Emre Olgun

Zviedriju un Igauniju, un attiecīgi Latviju nākotnē tiks regulētas saskaņā ar nāciju labvēlības principu un ka Zviedrija būs gatava uz šāda pamata vienoties par tirdzniecības sakaru regulēšanu.

Pēc tam ministra kungs uzrunāja ārvalstu konsulātu darbiniekus Zviedrijā.

To, ko ministrs šajos divdesmit piecos punktos ir ziņojis līdz ar pārējiem ministriem pazemīgā vienotībā, Viņa Karaliskajai Majestātei labpatikās apstiprināt.

Pie protokola:
(paraksti)

V. M. Zviedrijas karalis Gustavs

Lēmumu pieņēmuši un protokolu parakstījuši no kreisās: V. E. premjerministrs Luiss de Gērs (*Louis De Geer*), V. E. ārlietu ministrs Hermanis Vrangels (*Herman Wrangel*), Tieslietu ministrijas padomnieks Aksels Emīls Mortens Eriksons (*Axel Emil Mårten Ericsson*), Malmes tiesas reģionālais tiesnesis Knuts Dālbergs (*Knut J. K. Dahlberg*), komunikācijas ministrs Valters Murrejs (*Walter J. K. Murray*), labklājības ministrs Gustavs Henings Elmkvists (*Gustaf Henning Elmquist*), tirdzniecības ministrs Karls Jesta Oskars Malms (*Carl Gösta Oscar Malm*), izglītības ministrs Bengts Jakobsons-Bergkvists (*Bengt Jakobsson Bergquist*), aizsardzības ministrs Karls Gustavs Valdemārs Hammaršelds (*Carl Gustaf Waldemar Hammarskjöld*), tieslietu ministrs Lars Birgers-Ekebergs (*Lars Birger Ekeberg*), finanšu ministrs Henriks Sebastians Tams (*Henric Sebastian Tamm*), zemkopības ministrs Nils Hansons (*Nils Hansson*).” Dokuments atrodas 1921. gada Valsts padomes protokolu sējumā 1–40 un glabājas Zviedrijas Valsts arhīvā (*Riksarkivet*), Ārlietu ministrijas (*Utrikesdepartamentet*) fondā A3A, Volum 68.

1921. gada 4. februāra sanāksmē skatīti divdesmit pieci jautājumi, un pirmais no tiem bija par oficiālu Igaunijas un Latvijas atzīšanu. Tā pirmajā rindkopā rakstīts, ka ārlietu ministrs grāfs Vrangels (*greve Wrangel*) ziņo par 28.–30. augustā notikušo Skandināvijas valstu ministru sanākumi, kuras ietvaros diskutēts arī par oficiālu krievu tā saucamo robežvalstu atzīšanu no ziemeļvalstu puses. Ministri esot bijuši vienisprātis, ka vēl atzīt nevarot. Galvenie apsvērumi bijuši

villīgi attiecībā uz šādu grundval förhandla om avtal för handelsförbindelsernas reglerande.

Jag får därför i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Majt tacktes besluta att såsom oberoende och självständiga stater erkänna estniska och lettiska republikerna, samt åt mig uppdraga att på lämpligt sätt bringa detta Eders Kungl. Majts beslut till vederbörandes kännedom, ävensom därvid meddela, att Eders Kungl. Majts regering emotser, att de ekonomiska förbindelserna mellan Sverige och Estland respektive Lettland för framtiden skola regleras enligt mest-gynnad-nations-principen och att Sverige skulle vara viktigt att på sådan grundval förhandla om avtal för handelsförbindelsernas reglerande.”

Herr minister anförde härefter: Utseende av svenska och främmande makters konsulat tjänstemän i Sverige.

Till vad herr ministern under förestående tjugofem punkter hemställt, däruti övriga statsrådsledamöter i underdånighet för-enade sig, behagade Hans Majt Konungen i nåder lämna bifall.

Vid protokollet:
(namnteckningar)

H.M. Sveriges konung Gustav

Beslutet antogs och undertecknades av, från vänster: H.E. statsminister Louis De Geer, H.E. utrikesminister Herman Wrangel, Justitiedepartementets rådgivare Axel Emil Mårten Ericsson, rådmann Knut J.K. Dahlberg vid Malmö tingsrätt, kommunikationsminister Walter J.K. Murray, välfärdsminister Gustaf Henning Elmquist, handelsminister Carl Gösta Oscar Malm, utbildningsminister Bengt Jakobsson Bergquist, försvarsminister Carl Gustaf Waldemar Hammarskjöld, justitieminister Lars Birger Ekeberg, finansminister Henric Sebastian Tamm, jordbruksminister Nils Hansson.” Dokumentet återfinns i 1921 års Statsrådsprotokoll, band 1–40 som bevaras i Riksarkivet, Utrikesdepartementets samling A3A, volym 68.

Vid sammanträde den 4 februari 1921 fanns tjugofem frågor på dagordningen, och den första frågan gällde Estlands och Lettlands officiella erkännande. I det första stycket står det skrivet att utrikesminister Herman Wrangel rapporterat om de skandinaviska ministrarnas sammankomst den 28–30 augusti, under vilken

Attēli Nr. 1–5

1921. gada 4. februāra Valsts padomes protokols (*Stadsråds protokol*) Nr. 6. Fotogrāfs: Zviedrijas Valsts arhīva fotogrāfs Emre Olguns (*Emre Olgun*)

Bild nr 1–5

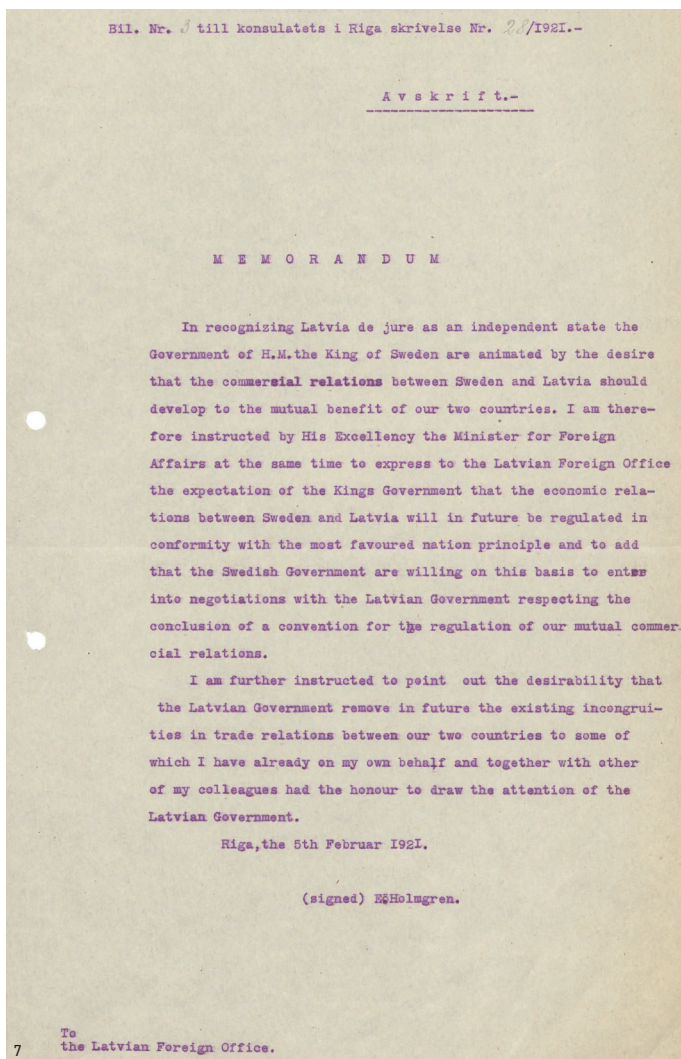
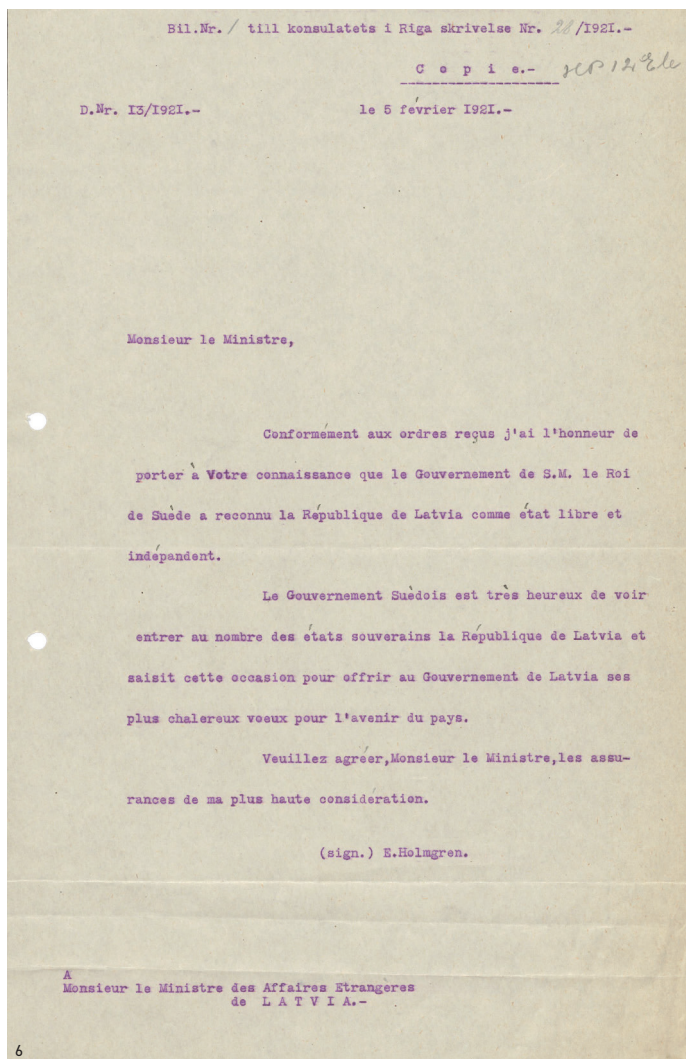
Stadsrådsprotokollet Nr. 6 från den 4 februari 1921. Fotograf: Sveriges Statsarkivs fotograf Emre Olgun

Till vad herr ministern
under förestående tjugufem
punkter hemställt, däruti
öfrige statsrådsledamöter
i underdånighet förenade
sig, behagade Hans Majt
Konungen i nåder lämna
bifall.

Expliciter

Attley.

~~Lauri Mäkelä~~ Herman Wangel & Henrikson
Dahlberg Walter Murray Gunnar Lundquist.
Helttunen J. P. Ruggström C. S. Samankytö
Rönkä Helsingfors T. Gustavsson Nils Karsen.

Attēli Nr. 6-7
1921. gada 5. februāra Zviedrijas konsula Rīgā Ernsta Holmgrēna nota Latvijas ārlietu ministram, informējot par Zviedrijas sniegto *de jure* lēmumu

Bild nr 6-7
Sveriges konsul i Riga, Ernst Holmgrens, not till Lettlands utrikesminister om Sveriges beslut att erkänna Lettland *de jure* den 5 februari 1921

saistīti ar to, ka lielvalstis vēl neuzskatīja atzīšanu par iespējamu un ka tuvākajā laikā tā nenotikšot.

Taču jau otrajā rindkopā rakstīts, ka apstākļi attiecībā uz šo valstu atzīšanu ir mainījušies un pirms neilga laika Viņa Majestātes sūtnis Parīzē ziņojis – Sabiedrotie spēki skatījuši krievu robežvalstu atzīšanas jautājumu. Protokolā ir uzskaitītas valstis, kas atzinušas Igauniju un Latviju *de jure*. Tās bija Francija, Itālija, Lielbritānija, Japāna un Beļģija, un minētas arī iepriekš oficiālu atzīšanu abām valstīm sniegušās Polija un Somija, kura pēc tam, kad oficiāli atzinusi Igauniju, to pašu attiecinājusi arī uz Latviju. Tālāk ministrs atzīmē, kāpēc ir zuduši iemesli, kas traucētu zviedriem atzīt abas attiecīgās valstis. Protokolā atzīmēts ministra teiktais par Zviedrijas kā Baltijas jūras varas (*Östersjömak*) nozīmi attiecību izveidošanā ar šīm valstīm un noteikts par piemērotu brīdi atzīt šīs valstis, kuras ar tādu lūgumu bija vērsušās pie viņa Karaliskās Majestātes. Tāpat protokolā fiksēts ministra ieteikums vienlaikus ar atzīšanas paziņošanu abas

man även diskuterat de så kallade ryska randstaternas officiella erkännande från de nordiska ländernas sida. Ministrarna var eniga om att ett sådant erkännande ännu inte är möjligt. Det huvudsakliga argumentet var att stormakterna ännu inte ansåg ett erkännande möjligt och att det därför inte skulle ske inom den närmaste framtiden.

Dock beskrivs redan i andra stycket att omständigheterna kring erkännandet av dessa länder har ändrats och att hans Majestāts sändebud i Paris nyligen rapporterat att de allierade diskuterat frågan om ett erkännande av enskilda ryska randstater. I protokollet finns en uppräknning av de länder som redan hade erkänt Estland och Lettland *de jure*. Dessa var Frankrike, Italien, Storbritannien, Japan och Belgien, samt Polen och Finland som redan tidigare skänkt bägge länderna ett officiellt erkännande. Finland hade först erkänt Estlands självständighet men nu också utsträckt sitt erkännande till Lettland. Vidare påpekar ministern att under dessa omständigheter "synes mig det huvudsakligaste skälet

valstis informēt par Zviedrijas Karaliskās valdības interesi savstarpējo tirdzniecību balstīt uz lielākās labvēlības principa un noslēgt atbilstīgu līgumu. Protokolā arī minēts, ka Dānija un Norvēģija ir gatavas atzīt Igauniju un Latviju.

Nākamajā dienā, t. i., 5. februārī, Zviedrijas konsuls Rīgā Ernsts Holmgrens (*Ernst Holmgren*) darīja zināmu Zviedrijas lēmumu par atzīšanu *de jure* Latvijas ārlietu ministram Zigfrīdam Annai Meierovicam, ar pavadnotu nosūtot arī memorandu (attēli Nr. 6–7). Tajā tiešā veidā norādīts – Zviedrijas valdība sagaida, ka tirdzniecības attiecības ar Latviju balstīsies uz vislielākās labvēlības principa, un piedāvā noslēgt komercattiecības regulējošu līgumu.

Šādi nepārprotami formulējumi attiecībā uz lielāko labvēlības principu memorandumā lietoti, ņemot vērā Dānijas ārlietu ministra pausto neapmierinātību ar Zviedrijas valdības lēmumu 4. februārī, jo tas ticis pieņemts, dāņus savlaicīgi par to neinformējot, un tādā veidā zviedru lēmums piespiedis Dāniju arī ātri atzīt Latviju un Igauniju *de jure*, lai gan dāņi nebija vēlējušies steigties. Zviedru sūtnis no Kopenhāgenas īpaši konfidencialā vēstulē ārlietu ministram grāfam Vrangelam rakstīja par sarunu ar Dānijas ārlietu ministru un viņa pieprasījumu rakstiskā veidā skaidri pateikt jaunajām *de jure* atzītajām valstīm, ka tiek sagaidīta tirdzniecības līgumu noslēgšana, kas balstīti vislielākās labvēlības principā, un ka formulējuma “cerības” (*förhåppning*) vietā jālieto “sagaidīšana” (*föväntning*). Dāņu avīzes 5. februārī publicēja ziņas par tajā dienā pieņemto Dānijas valdības lēmumu atzīt Igauniju un Latviju *de jure*, par ko zviedru sūtnis Dānijā informēja, nosūtot izgriezumus no avīzēm (attēls Nr. 8). Zviedri savukārt iesniedza Latvijas

mot ett erkännande från svensk sida av ifrågavarande tvenne republiker numera hava bortfallit”. I protokollet finns en anteckning om ministerns ord gällande Sveriges, som Östersjömakt, betydelse för etableringen av ett förhållande med dessa länder, samt att detta tycks vara en lämplig tidpunkt att erkänna dessa stater, som vänt sig till Hans Kungliga Majestät med en sådan önskan. Protokollet speglar likaså ministerns förslag att samtidigt med meddelandet till bägge länderna om erkännandet också informera dem om den svenska regeringens intresse att stödja den ömsesidiga handeln på mest-gynnad-nations-principen och att ingå ett avtal som återspeglar detta. Likaså framgår det av protokollet att Danmark och Norge också är beredda att erkänna Estland och Lettland.

Påföljande dag informerade Sveriges konsul i Riga, Ernst Holmgren, Lettlands utrikesminister om Sveriges beslut om *de jure*-erkännandet, dvs. den 5 februari. Tillsammans med en bilagd not skickades också ett memorandum (bild nr 6–7) till utrikesministern. Av detta memorandum framgår en tydlig förväntan från den svenska regeringens sida om att handelsförbindelserna med Lettland kommer att grunda sig i mest-gynnad-nations-principen samt framförs ett förslag att ingå ett handelsavtal.

Dessa otvetydiga formuleringar om mest-gynnad-nations-principen kom sig av att den danske utrikesministerns hade framfört sitt missnöje med den svenska regeringens beslut den 4 februari, eftersom danskarna inte hade informerats om detta beslut i förväg, vilket i sin tur tvingat Danmark att påskynda erkännandet av Lettland och Estland *de jure*, trots att de egentligen inte hade velat handla så snabbt. Den svenske ambassadören i

Attēls Nr. 8

1921. gada 5. februārī dāņu avīzē publicētās ziņas par tajā dienā pieņemto Dānijas valdības lēmumu atzīt Igauniju un Latviju *de jure*

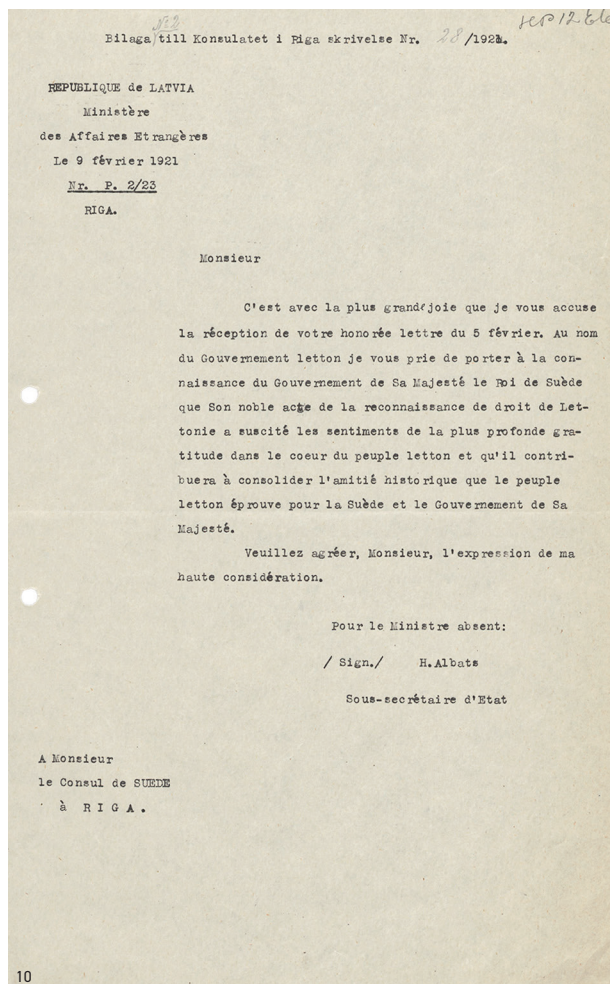
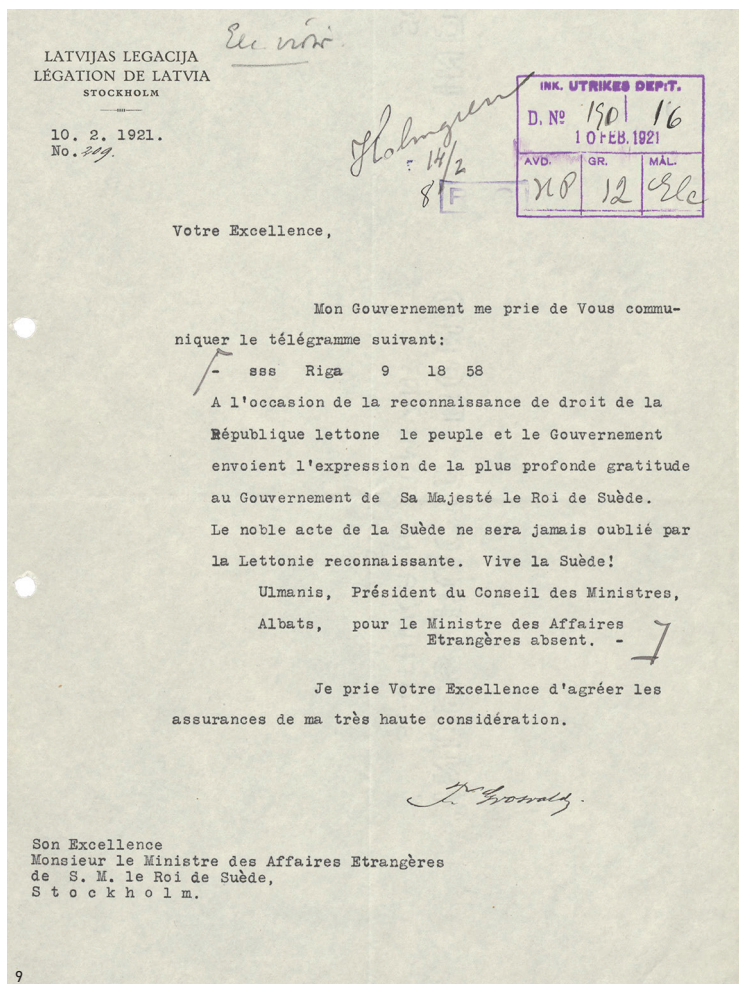
Bild nr 8

En dansk tidningsartikel den 5 februari 1921 om att Danmarks regering denna dag antagit beslutet att erkänna Estland och Lettland *de jure*

8

Attēls Nr. 9
Zviedrijas Ārlietu ministrijā 1921. gada 10. februārī reģistrētā Latvijas valdības pateicība, kuru pārsūtījis Latvijas valdības oficiālais pārstāvis Frederiks Grosvalds

Attēls Nr. 10
Latvijas Ārlietu ministrijas 1921. gada 9. februāra pateicība Zviedrijas konsulātam Rīgā

Bild nr 9
Den lettiska regeringens tackbrev som diariefördes i Sveriges Utrikesdepartement den 10 februari 1921. skickat av den lettiska regeringens officiella representant Frederiks Grosvalds.

Bild nr 10
Lettlands Utrikesministeriums tackbrev till det svenska konsulatet i Riga den 9 februari 1921.

valdībai (līdzīgi arī Igaunijas gadījumā) memorandu, kurā lietots formulējums "sagaidīšana" (*expectation*).

Latvijas valdības oficiālais pārstāvis Frederiks Grosvalds Zviedrijas ārlietu ministram pārsūtīja pateicību no Latvijas valdības par lēmumu atzīt valsti *de jure*. Tā reģistrēta Zviedrijas Ārlietu ministrijā 1921. gada 10. februārī (attēls Nr. 9); pateicība tika sūtīta arī Zviedrijas konsulātam Rīgā (attēls Nr. 10).

Köpenhamn skickade ett strängt förtroligt brev till utrikesminister Wrangel där han beskrev sitt samtal med Danmarks utrikesminister, som begärt att Sverige skriftligen tydligt klargör för de erkända staterna att man förväntar sig nya handelsavtal som grundas i mest-gynnad-nations-principen och att man istället för ordet "förhoppning" bör använda sig av ordet "förväntning". Danska tidskrifter förmedlade den 5 februari nyheten att Danmarks regering beslutat att erkänna Estland och Lettland *de jure*, om vilket den svenske ambassadören i Danmark informerade genom att skicka pressklipp (bild nr 8). Sverige å sin sida skickade ett memorandum till den lettiska regeringen (och till den estniska regeringen), som använde ordet "förväntning" (*expectation*).

Den lettiska regeringens officiella representant Frederiks Grosvalds skickade ett tackbrev till den svenske utrikesministern från den lettiska regeringen om de jure-erkännandet. Detta brev diariefördes av det svenska utrikesdepartementet den 10 februari 1921 (bild nr 9). Ett tackbrev skickades också till det svenska konsulatet i Riga (bild nr 10).

Zviedrijas Ārlietu ministrijas arhīva
UD 1920 års dossiersystem fondā
HP 12 EE, vol 880 atrodas pirmo Latvijas
pārstāvju Zviedrijā – pilnvarotā lietveža
Kārļa Zariņa un diplomātiskā pārstāvja
Frederika Grosvalda (*Grupp16, Avd.LL,
Mål 2*) – lietas no 1919. gada. Jāatzīmē,
ka šie dokumenti tika reģistrēti Zviedri-
jas Ārlietu ministrijā vēl pirms oficiālas
Latvijas valsts atzīšanas.

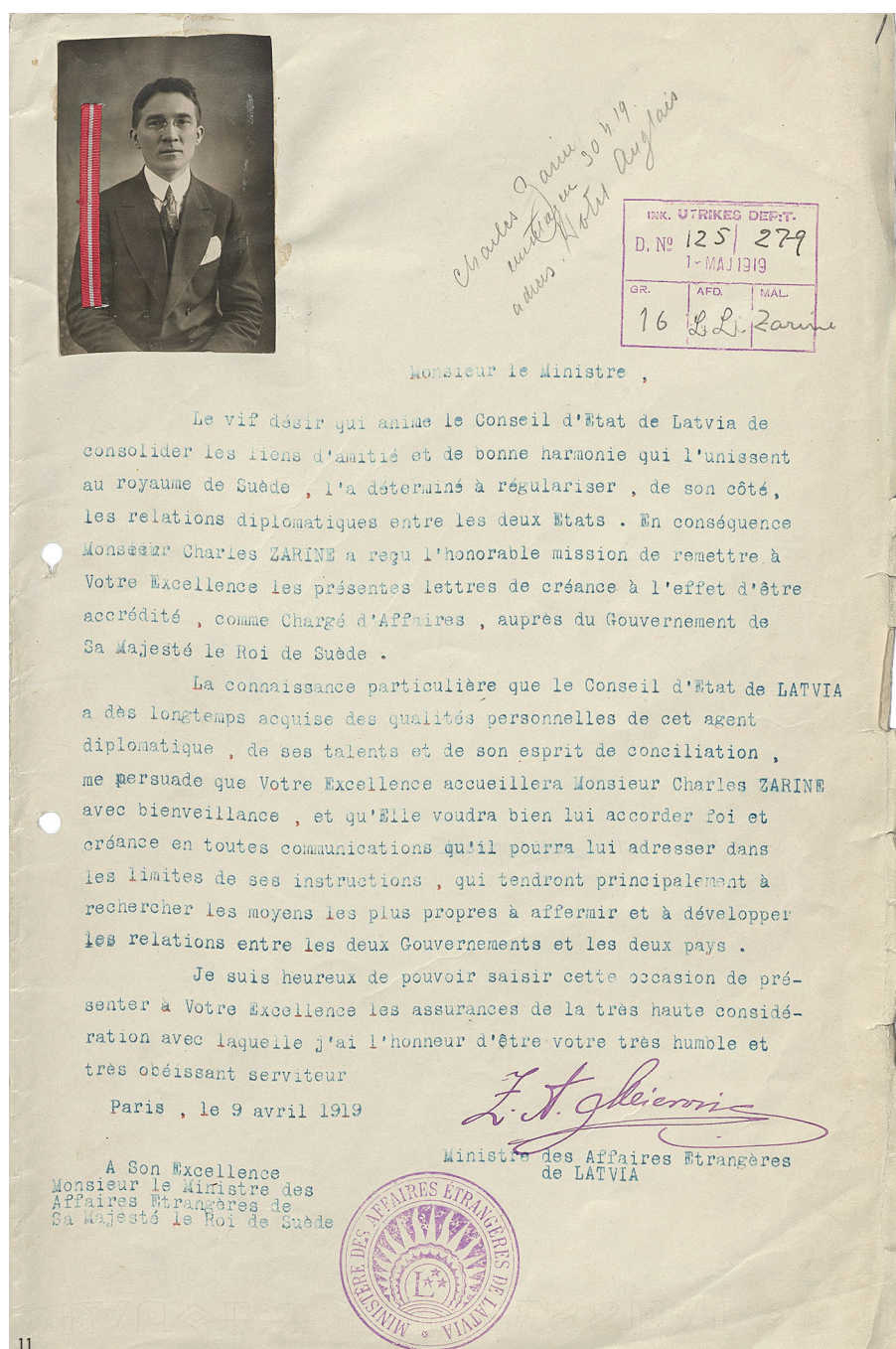
K. Zariņa (*Charles Zarine*) mapē (attēli
Nr. 11–13) atrodas Latvijas ārlietu minis-
tra Z. A. Meierovica 1919. gada 9. aprīlī
parakstīta vēstule Zviedrijas ārlietu
ministram, kurā pausta Latvijas Tautas
padomes vēlme nodibināt diplomātiskas

I det svenska Utrikesdepartements arkiv
UD 1920 års dossiersystems samling
HP 12 EE, vol 880 återfinns Lettlands
första representanter i Sverige – chargé
d'affaires Kārlis Zariņš och diplomaten
Frederiks Grosvalds ärenden (*Grupp16,
Avd.LL, Mål 2*) från år 1919. Dessa doku-
ment diariefördes vid Sveriges utrikesde-
partement redan innan Lettlands officiella
erkännande.

I Kārlis Zariņš (*Charles Zarine*) dossier
āterfinns (bild nr 11–13) ett brev
undertecknat av Lettlands utrikesmi-
nister Z.A. Meierovics den 9 april 1919
till Sveriges utrikesminister. I brevet
framgår Lettlands folkråds önskan om att

Pirmie Latvijas oficiālie pārstāvji Zviedrijā – Kārlis Zariņš (*Charles Zarine*) un Frederiks Grosvalds (*Frederic Grosvald*)

Lettlands första officiella representanter i Sverige Kārlis Zariņš (*Charles Zarine*) och Frederiks Grosvalds (*Frederic Grosvald*)

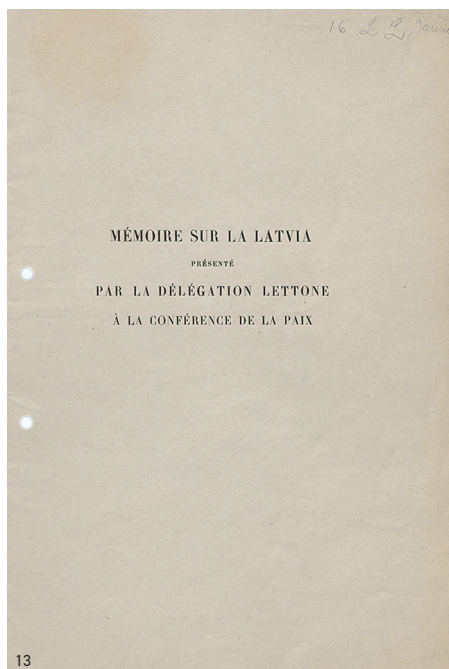

Attēli Nr. 11–12

Latvijas pārstāvja Zviedrijā – pilnvarotā lietveža
Kārļa Zariņa lieta Zviedrijas Ārlietu ministrijā.
Lieta caursūta ar sarkanbaltsarkanu lentīti, kas
piestiprināta ar Latvijas Ārlietu ministrijas zīmoga
nospiedumu

Bild nr 11–12

Lettlands representant i Sverige – chargé d'affaires
Kārlis Zariņš dossier i Sveriges Utrikesdepartement.
Dossier har hållslagits och sammanbundits med
ett röd-vitt-rött band, som fästs med Lettlands
Utrikesministeriums stämpel

Attēls Nr. 13
Brošūras "MÉMOIRE SUR LA LATVIA PRÉSENTÉ PAR LA DÉLÉGATION LETTONE À LA CONFÉRENCE DE LA PAIX" pirmā lapa

Bild nr 13
Omslaget till broschyren "MÉMOIRE SUR LA LATVIA PRÉSENTÉ PAR LA DÉLÉGATION LETTONE À LA CONFÉRENCE DE LA PAIX"

attiecības starp Latvijas Republiku un Zviedrijas Karalisti un akreditēt pagaidu pilnvaroto lietvedi Kārli Zariņu pie Viņa Majestātes Zviedrijas karaļa valdības. Vēstules augšējā kreisajā stūrī ir neliela K. Zariņa fotogrāfija. Tā cauršūta ar sarkanbaltsarkanu lentīti, kas lapas otrā pusē piestiprināta ar Latvijas Ārlietu ministrijas zīmogu, uz kura ir teksts franču valodā: "MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES DE LATVIA."

Mapē atrodas arī neliela brošūra "MÉMOIRE SUR LA LATVIA présentée par la délégation lettone à la Conférence de la Paix", kas, iespējams, tika iesniegta vai nosūtīta kopā ar akreditācijas vēstuli. Šādas brošūras tika iespiestas vairākās valodās, un Latvijas delegācija Parīzē tās izplatīja Miera konferences dalībniekiem un izmantoja, lai popularizētu Latviju laikā, kad par Latvijas valsti reti kurš bija dzirdējis.

F. Grosvalda (*Frederic Grosvald*) mapē atrodas Valsts padomes priekšsēdētāja Jāņa Čakstes un ārlietu ministra Meierovica 1919. gada 7. maijā parakstīta vēstule, ar kuru Frederikam Grosvaldam tiek uzticēts pārstāvēt Latviju Zviedrijā. Tāpat kā K. Zariņa dokumentā arī F. Grosvaldam izsniegtās vēstules augšējā kreisajā stūrī pievienota ar sarkanbaltsarkanu lentīti cauršūta fotogrāfija. Pie vēstules ir piesprausta vizītkarte ar uzrakstu "FREDERIC GROSVOLD REPRESENTANT DIPLOMATIQUE DE LATVIA" (attēli Nr. 14–15). Mapē atrodas arī Latvijas legācijas Stokholmā sūtīts darbinieku saraksts (tā kopija), kas saņemts Zviedrijas Ārlietu ministrijā 12. augustā. Sarakstā lasāmi sūtniecības darbinieku vārdi: *Frederic Grosvald, Representant Diplomatique Plenipotentiaire*, un *Madame Mary Grosvald; Charles Zarine, Charge d'Affaires*; trīs sekretāri: *Charles Eevine, Mlle Elza Anton* un *Mlle Lina Grosvald* (attēli Nr. 16–17).

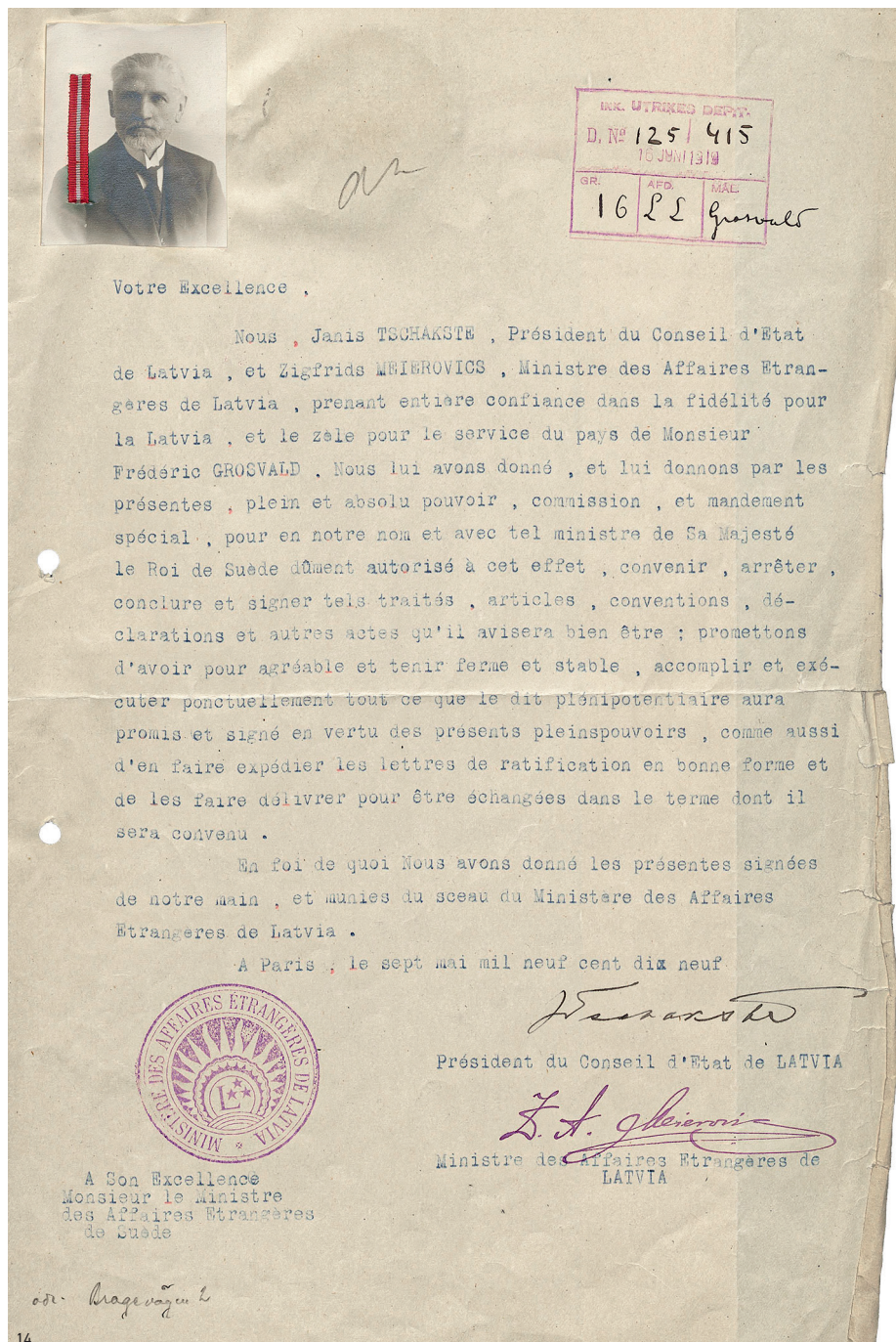
Runājot par K. Zariņu un F. Grosvalda statusu, uzmanība jāpievērš tam, ka abi pārstāvji, kurus Latvijas Tautas padome sūtīja uz Stokholmu kā diplomātus, par tādām nevarēja skaitīties, jo valsts vēl nebija atzīta *de jure*. Par to liecina arī ieraksti Zviedrijas Ārlietu ministrijas 1921. gada kalendārā. Latvijas diplomātiskās misijas vadītāja F. Grosvalda vārds tajā publicēts pirmo reizi un iekavās norādīts gadskaitlis "1919" ar zemsivītras piebildi, ka šajā gadā viņš vēl nebija akreditēts. Taču gan K. Zariņš, gan F. Grosvalds tika asociēti

etablera diplomātiska forbindelseer mellan Republiken Lettland och konungariket Sverige samt ackreditera chargé d'affaires Kārlis Zariņš vid Hans Majestät, Sveriges konungs regering. I brevetts övre vänstra hörn finns ett litet fotografi av Kārlis Zariņš. Fotografiet har perforerats med ett rött-vitt-rött band som på baksidan fästs med Lettlands utrikesministeriums stämpel med en text på franska – *MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES DE LATVIA*.

I samma dossier finns också den lilla broschyren "MÉMOIRE SUR LA LATVIA présentée par la délégation lettone à la Conférence de la Paix", som, möjligtvis, hade överlämnats eller skickats tillsammans med ackrediteringsbrevet. Denna typ av broschyrer trycktes på ett flertal språk. Den lettiska delegationen i Paris delade ut dem till Fredskonferensens delegater och försökte på så sätt informera om Lettland under en tid då de flesta ännu inte hade hört talas om Lettland som stat.

I Frederiks Grosvalds (*Frederic Grosvald*) dossier återfinns ett brev daterat den 7 maj 1919 samt undertecknat av det lettiska folkrådets ordförande Jānis Čakste och utrikesminister Meierovics, i vilket Frederiks Grosvalds anförtros uppdraget att representera Lettland i Sverige. Precis som i Kārlis Zariņš dokument har också Grosvalds brev ett fotografi i det övre vänstra hörnet, perforerat med ett rött-vitt-rött band. Ett visitkort har också fästs vid brevet med texten *FREDERIC GROSVOLD REPRESENTANT DIPLOMATIQUE DE LATVIA* (bild nr 14–15). I dossiern finns även en lista med namn på alla anställda vid den lettiska legationen i Stockholm, daterad den 12 augusti. En kopia av denna lista finns också i Zariņš dossier. I dokumentet kan man läsa ambassadpersonalens namn: *Frederic Grosvald, Representant Diplomatique Plenipotentiaire* och *Madame Mary Grosvald; Charles Zarine, Charge d'Affaires*; tre sekreterare: *Charles Eevine, Mlle Elza Anton* och *Mlle Lina Grosvald*. (bild nr 16–17).

På tal om Zariņš och Grosvalds status bör man uppmärksamma att bägge representanterna som utsetts till diplomater av Lettlands Folkråd och skickats till Stockholm inte kunde erkännas som sådana, eftersom deras stat ännu inte hade erkänts *de jure*. Detta framgår också av anteckningar i Sveriges utrikesdepartements 1921 års kalender. Frederiks Grosvalds omnämns där för första gången som ledare för den lettiska

Attēli Nr. 14-15

Latvijas pārstāvja Zviedrijā Frederika Grosvalda lieta Zviedrijas Ārlietu ministrijā. Lieta caursūta ar sarkanbaltsarkanu lentīti, kas piestiprināta ar Latvijas Ārlietu ministrijas zīmoga nospiedumu

Bild nr 14-15

Lettlands representant i Sverige, Frederiks Grosvalds, dossier i Sveriges Utrikesdepartement. Dossier har hålslagits och sammanbundits med ett röd-vitt-rött band, som fästs med Lettlands Utrikesministeriums stämpel

ar Latviju, un pēc dažiem dokumentiem var spriest, ka viņu rakstītais ir lasīts Zviedrijas Ārlietu ministrijā. Piemēram, tas redzams konfidenciālā apkārtrakstā, kuru 1920. gada 6. maijā Zviedrijas sūtniecībā izsūtīja ārlietu ministrs Ēriks Palmstierna (*Erik Palmstierna*) un kurā formulēta Zviedrijas nostāja Baltijas robežvalstu jautājumā sakarā ar uzaicinājumu uz Baltijas konferenci 1920. gada 15. maijā. Tekstā vairākkārt pieminēts F. Grosvalds, bet vienīgi kā latviešu pārstāvis.

diplomātiska missonen med årtalet 1919 inom parentes och med en understruken notis att han ännu inte var ackrediterad detta år. Trots detta associerades såväl Zariņš som Grosvalds med Lettland och med ledning av vissa dokument kan man anta att deras brev lästes av Sveriges utrikesdepartement. Ett exempel är det hemligstämplade cirkuläret som den 6 maj 1920 skickades av utrikesminister Erik Palmstierna till de svenska ambasaderna och som gav uttryck för Sveriges position avseende frågan om de baltiska gränsstaterna i samband med inbjudningen till den baltiska konferensen den 15 maj 1920. I texten omnämns Grosvalds flera gånger, dock endast som representant för letterna.

LATVIJAS LEGACIJA
LÉGATION DE LATVIA
STOCKHOLM

Stockholm, le 9 août 1919.

INK. UTRIKES DEP.T.		
D. N° 126 667		
12 AUG. 1919		
GR	AFU	MAIL
16	LL	Grosvald
		(Zarine)
		(m fl.)

Votre Excellence,

J'ai l'honneur de faire connaître à Votre
Excellence les noms des membres de la Légation de la Latvia
à Stockholm qui suivent

Frédéric Grosvald, Représentant Diploma-
tique Plénipotentiaire

Bragevägen 2,
Tel. R. 12608
Allm. 24049

Madame Mary Grosvald

7800.

Charles Zarine, Chargé d'Affaires

Charles Eevine, Secrétaire

Brunkebergstorg 15
Tel. R. 7905.

Mlle Elza Anton " "

Brahegatan 6/8
Tel. R. 14168

Mlle Lina Grosvald " "

Bragevägen 2.

Je prie Votre Excellence de vouloir bien agréer
l'assurance de ma très haute considération.

Ch. Zarine
Chargé d'Affaires de Latvia

A Son Excellence

le Ministre des Affaires Etrangères
de S.M. le Roi de Suède.

Stockholm.

N. 397.

Jain byä
for 14 dec. rek. Svar
12608.

Latvia = Ryfland

KUNGL. UTRIKESDEPARTEMENTET. GRUPP *16* AFDELN. *LL* MÅL:

1.

2. Zarine, Charles 1919

3. Grosvald, Fredric "

4. Nilsson, W. H. H. " "

5. Trigo, Edward. se 16 RR 2. "

6. { Anton, Elza. }

7. { Grosvald, Lina. }

8. Evine, Charles. "

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

Attēls Nr. 16
Arhīva mapes vāks ar Latvijas pārstāvju vārdiem

Attēls Nr. 17
1919. gada 12. augustā Zviedrijas Ārlietu ministrijā saņemts Latvijas legācijas Stokholmā sūtīts darbinieku saraksts. Foto: Argita Daudze

Bild nr 16
Omslaget till arkivpärmen med de lettiska representerarnas namn

Bild nr 17
Den lettiska legationen i Stockholms personallista, mottagen av Sveriges Utrikesdepartement den 12 augusti 1919. Foto: Argita Daudze

N° 28 a. d. V
Le Président de l'Assemblée Constituante
de Lettonie à Sa Majesté le Roi de Suède.

Sire,

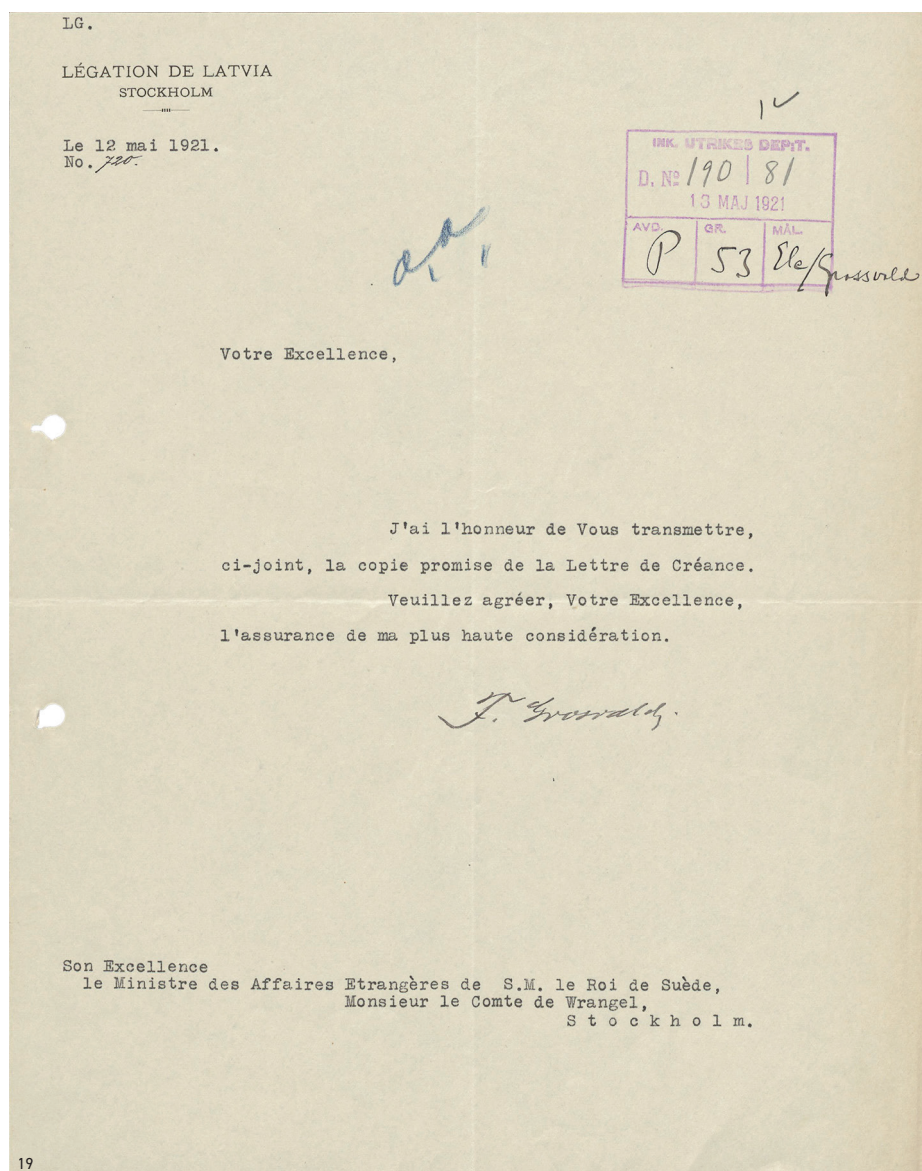
Désireux de régulariser et de consolider les rapports de bonne amitié qui existent déjà entre la Lettonie et le Royaume de Suède, j'ai résolu d'accréditer auprès de Votre Majesté en qualité d'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire Monsieur Frédéric Grosvald, actuellement Représentant diplomatique du Gouvernement de Lettonie à Stockholm. Les qualités personnelles qui distinguent Monsieur Frédéric Grosvald, son zèle et son patriotisme me sont garants du soin qu'il mettra à s'acquitter des fonctions élevées et pleines de responsabilité qui lui sont confiées et à se concilier l'estime et la confiance de Votre Majesté.

Dans la conviction qu'il pourra complètement répondre à ces intentions, je prie Votre Majesté de l'accueillir avec bienveillance et d'ajouter foi et créance entière à tout ce qu'il vous dira de ma part, surtout lorsqu'il exprimera à Votre Majesté les assurances de ma plus haute estime et les vœux que je forme pour la prospérité de la Suède.

Fait à Riga le 25 avril 1921.

F. Grosvald

F. A. Gheer

F. Grosvalda lietā Ārlietu ministrijas (UD) arhīva 880. fondā var aplūkot sūtņa akreditācijas vēstuli un iepazīties arī ar korespondenci starp Latvijas sūtniecību un zviedru iestādēm akreditācijas vizītes saskaņošanas gaitā.

Frederika Grosvalda akreditācijas raksts atrodas UD 880. fondā P53 Ele un HP12 Ele. Tas ar pavadvēstuli tika nosūtīts Zviedrijas ārlietu ministram grāfam Vranglam 1921. gada 12. maijā un tika reģistrēts ministrijā 18. maijā. Raksts ir adresēts Viņa Majestātei Zviedrijas karalim, un to parakstījuši Satversmes sapulces prezidents Jānis Čakste un ārlietu ministrs Z. A. Meierovics (attēli Nr. 18–19). Pieņemot šo rakstu, Zviedrija atzina Frederiku Grosvaldu par Latvijas ārkārtējo sūtni un pilnvaroto ministru Zviedrijā. Par Latvijas valdības nodomu

Efter *de jure*-erkännandet kan man i Utrikesdepartementets (UD) arkiv, samling 880 finna ambassadör Frederiks Grosvalds ackrediteringsbrev och läsa brevväxlingen mellan Lettlands beskickning och svenska myndigheter inför anordnandet av ackrediteringsbesöket.

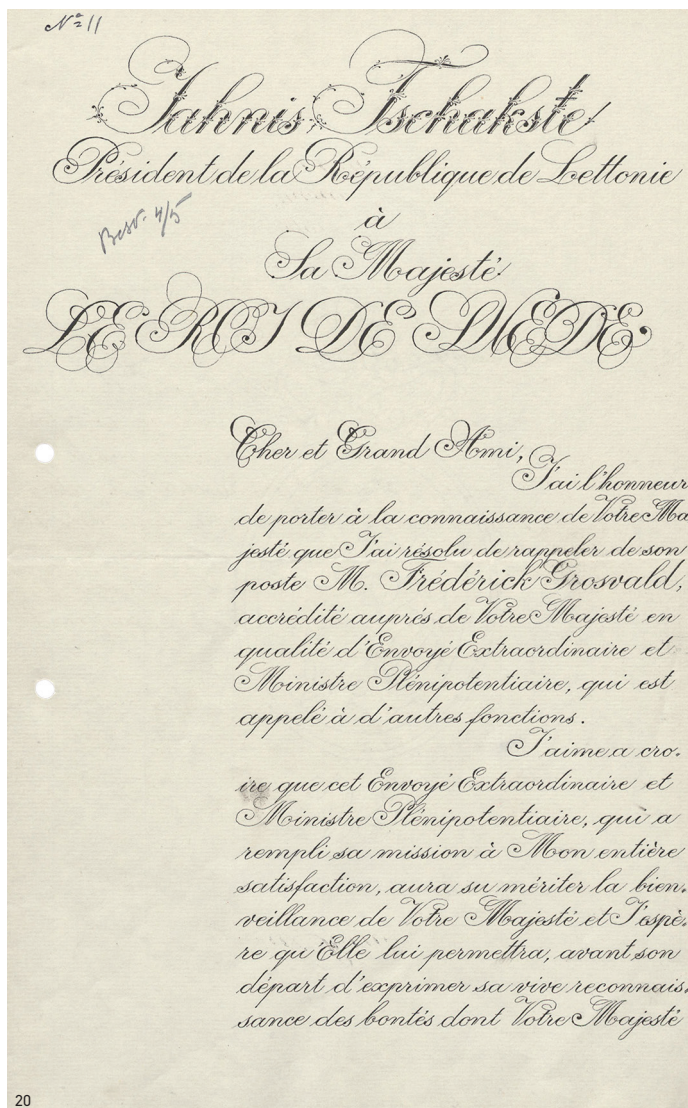
Frederiks Grosvalds ackrediteringsbrev finns i UD:s samling 880, P53 Ele och HP12 Ele. Detta brev skickades tillsammans med ett följdbrev till Sveriges utrikesminister, greve Wrangel, den 12 maj 1921, och diariefördes av Utrikesdepartementet den 18 maj. Ackrediteringsbrevet är adresserat till Hans Majestät Sveriges konung och det är undertecknat av Konstitutionsförsamlingens ordförande Jānis Čakste och utrikesminister Z.A. Meierovics (bild nr 18–19). Genom att motta detta ackrediteringsbrev erkändes

Attēli Nr. 18–19

Latvijas Satversmes sapulces prezidenta Jāņa Čakstes un ārlietu ministra Zīgrīda Annas Meierovica 1921. gada 25. aprīlī parakstīts Frederika Grosvalda akreditācijas raksts. Raksta pavadvēstule, 1921. gada 12. maijā nosūtīta Zviedrijas ārlietu ministram grāfam Vranglam

Bild nr 18–19

Frederiks Grosvalds ackrediteringsbrev som undertecknats den 25 april 1921 av Lettlands konstitutionsförsamlingens ordförande, Jānis Čakste, och utrikesminister, Zīgrīds Anna Meierovics. Ackrediteringsbrevets följdbrev som skickades till Sveriges utrikesminister, Herman Wrangel, den 12 maj 1921

Attēli Nr. 20-21
Latvijas prezidenta Jāņa Čakstes parakstīts sūtņa
Frederika Grosvalda atsaukšanas raksts

Bild nr 20-21
Brevet som återkallar ambassadör Frederiks
Grosvalds, undertecknat av Lettlands president
Jānis Čakste

iecelt F. Grosvaldu par sūtni Zviedrijā
zviedru pārstāvis Rīgā informēja Ārlietu
ministriju Stokholmā, nosūtot telegram-
mu jau 21. martā.

Grosvalda lietā atrodas arī Latvijas
prezidenta Jāņa Čakstes parakstīts
sūtņa F. Grosvalda atsaukšanas raksts
(attēli Nr. 20-21) un arī karaļa Gustava V
atbilde (P. 53. Ele), kurā izteikta nožēla,
ka jāatvadās no sūtņa. Šīs vēstules
melnraksts datēts ar 1923. gada 4. maiju.
Sūtņa F. Grosvalda lietā pievienots
arī 1924. gada 11. aprīļa telegrammas
teksts, kurā sakarā ar F. Grosvalda nāvi
(1924. gada 8. aprīlī) Zviedrijas prem-
jerministra kabineta valdības vadītāja
Jalmāra Brantinga (*Hjalmar Branting*) un
viņa ģimenes vārdā lūdz Zviedrijas sūtni
Rīgā nodot līdzjūtību Grosvalda ģimenei.

a bien voulu l'honorer pendant le sé-
jour qu'il a fait auprès d'Elle. Je
m'efforcerai d'ailleurs de lui trouver
un successeur qui continue dans la même
voie à resserrer les relations qui nous
sont particulièrement chères, entre
nos deux États.

Je profite moi-même de cette occasion pour renouveler à Votre Majesté les assurances de ma haute estime et des souhaits les plus vifs que je forme pour la prospérité de la Suède.

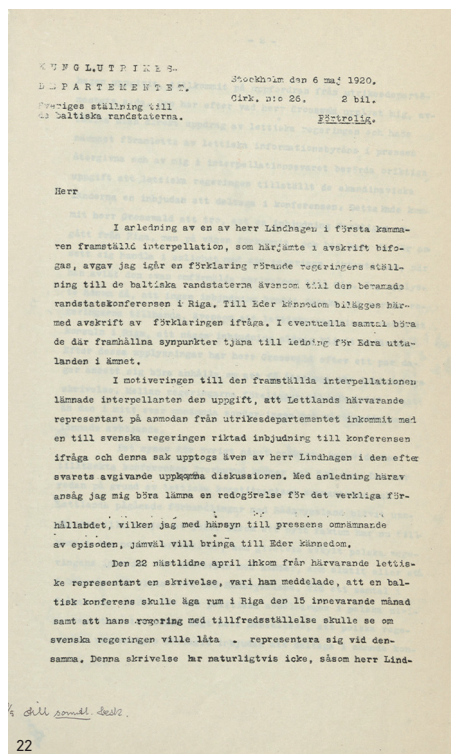
Fait à Riga, le
quinze février, l'an mil neuf cent
vingt-trois.

Jānis Čakste

F. Grosvald

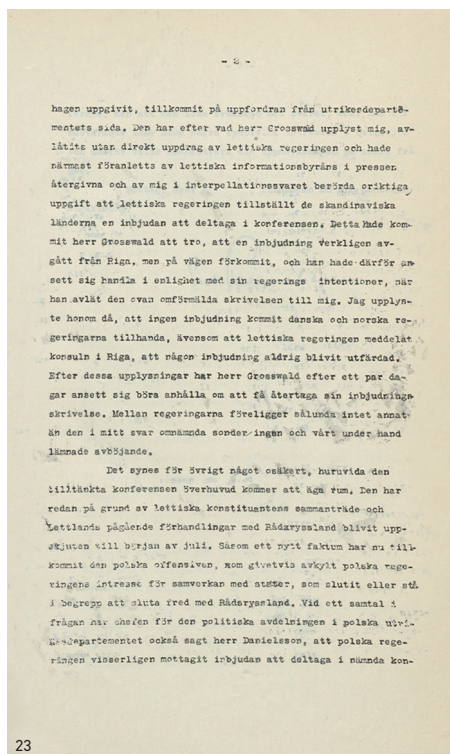
Sverige Frederiks Grosvalds som
Lettlands extraordinäre ambassadör och
befullmäktigade minister i Sverige. En
svensk representant i Riga hade redan
med ett telegram den 21 mars informerat
det svenska utrikesdepartementet om
Lettlands avsikt att utse Frederiks
Grosvalds till sändebud i Sverige.

I Grosvalds dossier finns också ett
återkallelsebrev av sändebud Frederiks
Grosvalds, undertecknat av Lettlands pre-
sident Jānis Čakste (bild nr 20-21) samt
ett svar från kung Gustav V (P. 53. Ele) i
vilket han uttrycker sitt beklagande över
att behöva ta avsked från sändebuden.
Ett utkast till detta brev är daterat den 4
maj 1923. I samma dossier återfinns ett
telegram från den 11 april 1924, i vilket
Sveriges statsminister Branting och
dennes familj ber Sveriges ambassadör
i Riga att framföra ett kondoleans till
Grosvalds familj i samband med deras
fars Frederiks bortgång (den 8 april 1924).

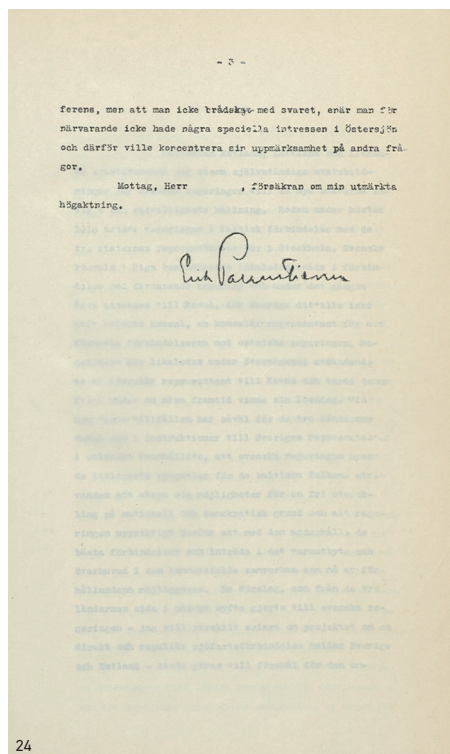
Ārlietu ministrijas arhīva dokumentus lasot, viegli pamanīt, ka jauno valstu, kuras dēvētas par robežvalstīm, atzīšanas lēmums nav bijis sasteigts. To var skaidrot gan ar valstīm raksturīgajām drošības politikas interesēm, gan ar orientēšanos uz sabiedroto izvēli, kur priekšroka tika dota pazīstamiem un prognozējamiem spēlētājiem. Jāņem vērā, ka pasludinātā Latvijas valsts un tās darbinieki vēl nebija ieguvuši pietiekamu atpazīstamību. Viņu spējas vēl nebija atklātas, ārpolitiskā nostāja – ne visai saprotama. Un, protams, tika ņemts vērā arī Krievijas faktors, kas noteica rietumvalstu rīcību. Jaunais boļševiku režīms Krievijā tika uztverts ar lielām aizdomām, un tāpat kā citas rietumvalstis arī Zviedrija vēlējās no tā norobežoties. Viens no veidiem bija barjeras veidošana, kurā ietilpa jaunās valstis – starp tām arī Latvija. Bet līdz brīdim, kamēr vēl nebija pārliecības par režīma maiņu Krievijā, kamēr Krievijā norisinājās pilsoņu karš un arī pāri Baltijas jūrai – Zviedrijai kaimiņos – noritēja karadarbība, un kamēr nebija skaidrības par politiskajiem spēlētājiem, starptautisku atzīšanu sagaidīt nevarēja.

Zviedru drošības interešu kontekstā attiecībā uz Baltijas jūras reģionu skatāma arī attieksme pret Baltijas jūras valstu apvienības veidošanu, par kuru ļoti interesējās un kurai lielu uzmanību pievērša Latvijas ārlietu ministrs Z. A. Meierovics. Tas noprotoams no Zviedrijas ārlietu ministra Ē. Palmštērnas konfidencialā

Vid en genomgång av Utrikesdepartementets arkiv märker man lätt att erkännandet av de nya nationerna, som kallades för randstater, tog sin tid. Orsaken till detta får man söka dels i varje stats typiska säkerhetspolitiska avvägningar, dels också i det faktum att Sverige valde som alierade välkända länderna de kunde lita på förutsebara spelare. Hänsyn måste tas till att den självutropade republiken Lettland och dess representanter ännu inte hade blivit särskilt välkända. Deras förmåga hade ännu inte prövats och landets utrikespolitiska preferenser var inte kända. Naturligtvis spelade också Ryssland in som en faktor som påverkade västlänternas beslut. Man såg med misstro på den nya bolsjevikledningen i Ryssland, och liksom andra västländer låg det i Sveriges intresse att ta avstånd från den. Ett sätt att åstadkomma detta var att skapa en barriär, i vilken de nya staterna ingick, däribland Lettland. Men så länge det ännu rådde oklarheter om regimskiftet i Ryssland, medan det pågick ett inbördeskrig i Ryssland och det dessutom pågick krigföring i Sveriges grannländer på andra sidan Östersjön med stor oklarhet om de politiska spelarna, kunde man inte förvänta sig ett internationellt erkännande.

I ljuset av Sveriges säkerhetsintressen i Östersjöområdet får man också beakta Sveriges inställning mot skapandet av en Östersjöunion, åt vilket Lettlands utrikesminister Z.A. Meierovics ägnade stort engagemang. Detta framgår av

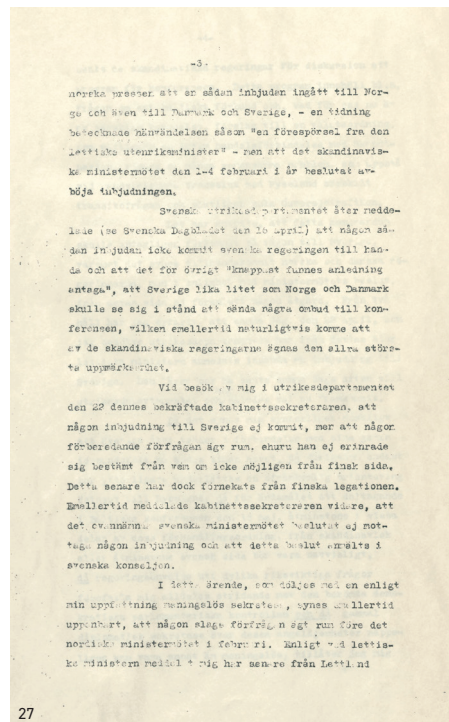
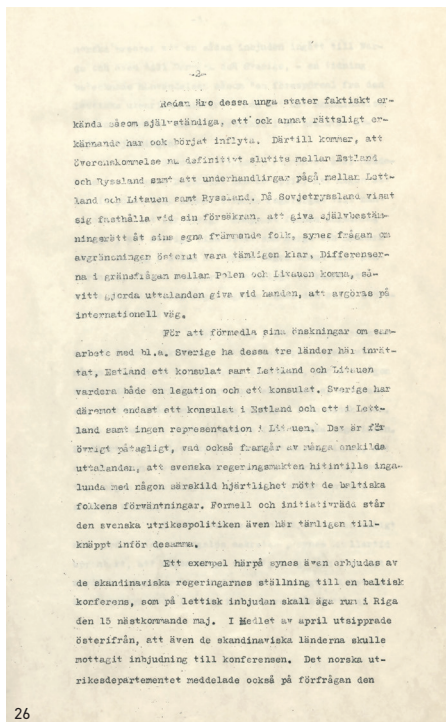
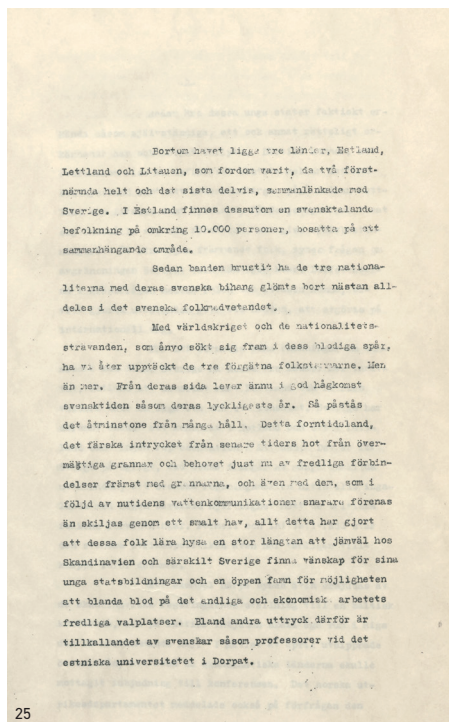

Atturība atzīšanas de jure sniegšanā

Avhāllsamhet med de jure-erkännandet

Attēli Nr. 22-24
Konfidenciāls Zviedrijas ārlietu ministra Ērika Palmštērnas apkārtraksts, 1920. gada 6. maijs

Bild nr 22-24
Sveriges utrikesminister Erik Palmstiernas hemligstämplade cirkulär den 6 maj 1920

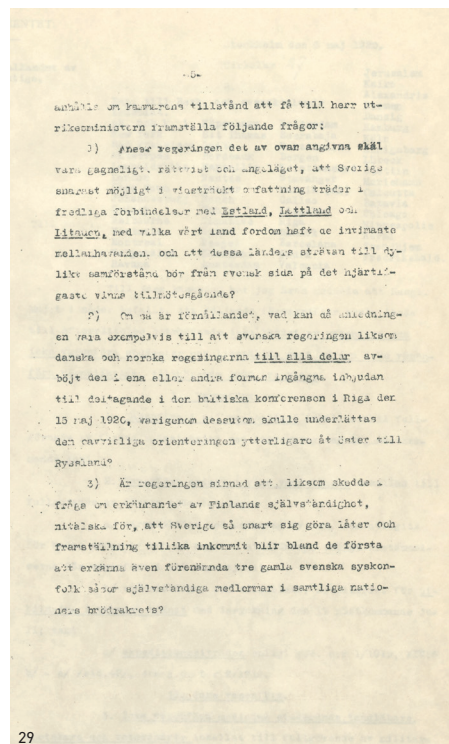
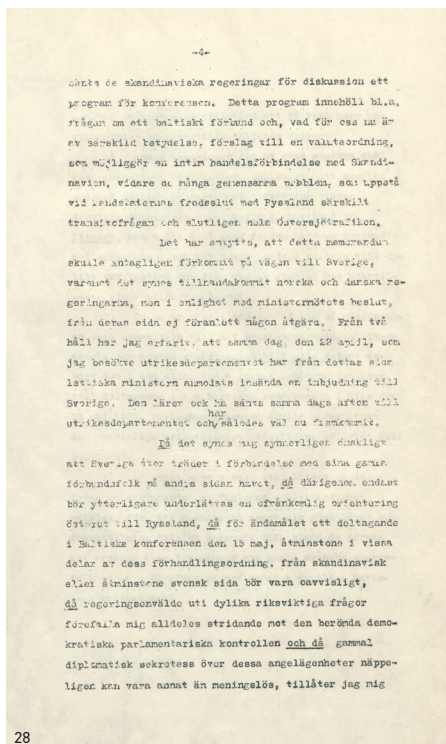

Attēli Nr. 25-29

Zviedru parlamentārieša Karla Lindhāgena
sagatavots materiāls, kurā baltieši dēvēti
par senām, zviedriem radnieciskām tautām
(syskonfolk), kas iekļaujamas brāļu saimē

Bild nr 25-29

Informativt material sammanställt av Riksdagsleda-
moten Carl Lindhagen där han beskriver balterna
som ett historiskt syskonfolk som borde inkluderas i
den nordiska brödrakretsen

apkārtraksta (attēli Nr. 22–24), kura mērķis bija informēt zviedru diplomātus par Zviedrijas nevēlēšanas iesaistīties jaunā reģionālā Baltijas veidojumā un par nevēlēšanas atbalstīt ievērojamā zviedru sociāldemokrāta Karla Lindhāgena (*Carl Lindhagen*) parlamenta (*Riksdagen*) augšpalātā izteikto piedāvājumu atsaukties aicinājumam piedalīties Baltijas konferencē Rīgā 1920. gada maijā, kā arī pozitīvi izturēties pret Skandināvijas un Baltijas valstu apvienību. Interesi raisa vēstulei pievienotais teksts (attēli Nr. 25–29), ko K. Lindhāgens bija izplatījis Zviedrijas parlamenta augšpalātā, kur viņš ļoti aktīvi darbojās no 1919. līdz 1940. gadam. Zviedrijas ārlietu ministra pievērstā uzmanība K. Lindhāgena aicinājumam var liecināt par to, ka Zviedriju uztrauca mudinājumi sniegt lielāku atbalstu jaunajām Baltijas valstīm. K. Lindhāgens bija nenogurdināms ciešas Baltijas un ziemeļvalstu sadarbības atbalstītājs, baltiešus sauca par senām, zviedriem radnieciskām tautām (*syskonfolk*), kas iekļaujamās brāļu saimē. Viņš uzskatīja, ka Zviedrijai pret tām jāizturas tāpat kā pret Somiju un jāatzīst viņu valstis, un senās, radniecīgās tautas jāuzņem neatkarīgo valstu saimē (*samtliga nationers brödrakrets*)².

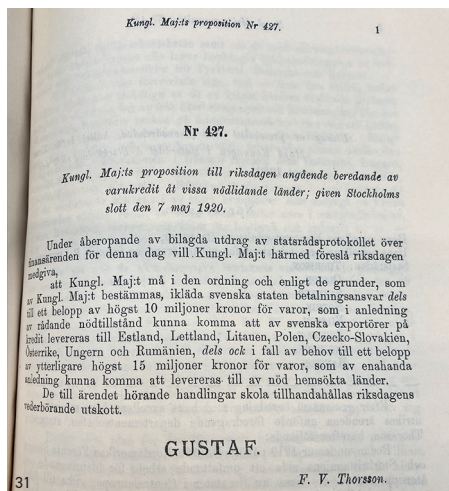
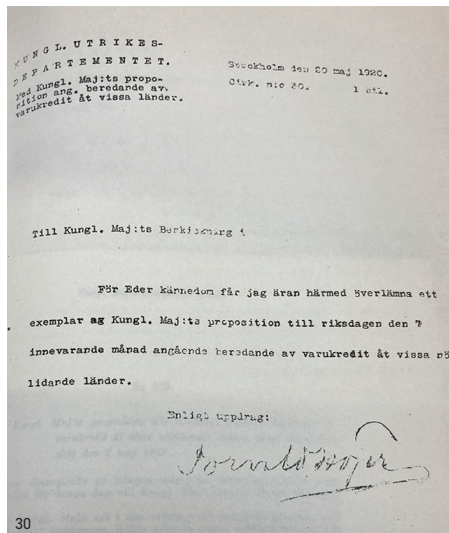
Sveriges utrikesminister Erik Palmstiernas hemligstämplade cirkulär (bild nr 22–24), vars syfte var att informera svenska diplomater om Sveriges officiella önskan att inte delta i någon ny regional Östersjöorganisation. Ministern avvisa den kände svenske socialdemokraten och riksdagsmannen Carl Lindhagens uppmaning i Riksdagens första kammare att tacka ja till inbjudan att delta i den baltiska konferensen i Riga i maj 1920, samt att ställa sig positiv till en skandinavisk-baltisk samarbetsorganisation. Intresset var stort för det brev (bild nr 25–29) som Lindhagen delade ut i Riksdagens första kammare, där han var en mycket aktiv riksdagsman från 1919 till 1940. Intresset som Sveriges utrikesminister visade för Lindhagens förslag kan vittna om att det officiella Sverige oroade sig för uppmaningarna att ge ett större stöd till de baltiska staterna. Lindhagen var en oförtröttlig anhängare av ett nära samarbete mellan de baltiska och nordiska länderna. Han kallade balterna för svenskarnas forna syskonfolk som borde inkluderas i den nordiska familjen. Han ansåg också att Sverige borde behandla dem på samma sätt som Finland och erkänna dem som oberoende stater och även uppta dessa besläktade folk i "samtliga nationers brödrakrets".²

² Zviedrijas parlamenta protokoli un K. Lindhāgena memuāri. *Carl Lindhagens Memoarer. Tredje delen. Stockholm: Albert Bonniers Förlag, 1939.*

² Förutom de handlingar som finns i det svenska Statsarkivet bör man också uppmärksamma Sveriges Riksdags protokollsamling och Carl Lindhagens memoarer. *Carl Lindhagens Memoarer. Tredje delen. Stockholm: Albert Bonniers Förlag, 1939.*

Zviedrijas palīdzība Pirmajā pasaules karā cietušajām Eiropas valstīm

Sveriges hjälp till de Centraleuropeiska länderna under första världskriget

Attēli Nr. 30-31

1920. gada 20. maijā visām Zviedrijas diplomātiskajām pārstāvniecībām nosūtītā vēstule, kuras pielikumā lasāms karaļa parakstīts valdības priekšlikums parlamentam piešķirt 10 miljonus kronu, lai zviedru eksportētāju preces nosūtītu atsevišķām valstīm, arī Latvijai. Foto: Argita Daudze

Bild nr 30-31

Ett brev skickat till alla Sveriges diplomatiska representationer den 20 maj 1920, i vars bilaga man kan läsa ett regeringsförslag, undertecknat av konungen, om att Riksdagen bör avsätta 10 miljoner kronor för att skicka svenska exportvaror till ett antal bestämda länder, däribland Lettland. Foto: Argita Daudze

Pirmajā pasaules karā neitralitāti saglabājusī Zviedrija kā maz cietusi valsts gatavojās palīdzēt un piešķirt aizdevumus karadarbībā cietušajām tautām. Starp tām bija arī Baltijas tautas.

Lēmums tika atspoguļots 1920. gada 20. maijā visām Zviedrijas diplomātiskajām pārstāvniecībām nosūtītajā vēstulē³ (attēli Nr. 30–31), kuras pielikumā lasāms karaļa parakstīts valdības priekšlikums parlamentam, kas paredzēja piešķirt 10 miljonus kronu, lai tādā veidā zviedru eksportētāju preces nosūtītu Igaunijai, Latvijai, Lietuvai, Polijai, Čehoslovākijai, Austrijai, Ungārijai un Rumānijai. Vēstulē izteikts arī aicinājums rezervēt vēl 15 miljonus kronu atkārtotas vajadzības gadījumā. Dokuments atspoguļo Zviedrijas valdības gatavību atbalstīt karadarbības rezultātā cietušās Eiropas valstis (tajā skaitā Baltijas zemes (*Baltiska länderna*)) un atsaukties uz Lielbritānijas un ASV aicinājumu palīdzēt smagi cietušajām valstīm ar šim nolūkam izveidotas īpašas koordinācijas komitejas starpniecību Parīzē. Pievienotais dokuments atklāj to, kādas summas Parīzē sarīkotās palīdzības konferences ietvaros bija gatavas piešķirt valstis: ASV (114 miljoni dolāru), Lielbritānija (10 miljoni sterliņu mārciņu), Itālija (100 miljoni liru), Nīderlande (12,5 miljoni guldeņu), Šveice (15 miljoni franku), Dānija (12 miljoni kronu), Norvēģija (17 miljoni kronu). Tāpat arī atzīmēts, ka donoralstis var izvēlēties, kurām valstīm palīdzēt. Zviedriem Baltijas tautas kā tuvi kaimiņi bija saprotama izvēle.

Sverige hade som neutralt land under första världskriget inte drabbats av något större lidande och var därför redo att hjälpa och ge lån åt folk som lidit mer under kriget. Bland dessa fanns också de baltiska folken.

Detta kan man utläsa av ett brev³ som den 20 maj 1920 skickades till alla Sveriges diplomatiska representationer för kännedom (bild nr 30–31), i vilket man som bilaga kunde läsa ett av konungen undertecknat förslag från regeringen till Riksdagen att tilldela 10 miljoner kronor för att skicka svenska exportvaror till Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckoslovakien, Österrike, Ungern och Rumänien, samt en uppmaning att reservera ytterligare 15 miljoner kronor i händelse av framtida behov. Dokumentet återspeglar den svenska regeringens beredskap att stödja de länder i Centraleuropa som drabbats av kriget (däribland de baltiska länderna) och att återropa Storbritanniens och USA:s uppmaning att hjälpa de länder som lidit svårt via den särskilda koordinationskommitté som bildats i Paris. Det bifogade dokumentet avslöjar vilka belopp olika länder var beredda att bidra med inom ramen för Pariskonferensen: USA (114 miljoner dollar), Storbritannien (10 miljoner pund), Italien (100 miljoner lire), Nederländerna (12,5 miljoner gulden), Schweiz (15 miljoner franc), Danmark (12 miljoner kronor), Norge (17 miljoner kronor). Varje bidragande land kunde välja vilka nationer de ville hjälpa. Sveriges val av de baltiska folken som nära grannar var ett begripligt beslut.

³ Cirk. n:o 30, 1 bil. Med Kungl. Maj: ts proposition ang. beredande av varukredit åt vis sa länder. – Kabinettet/UD Huvudarkivet.Cirkulär. No.1–44. B4 vol. 34.

³ Cirk.n:o 30, 1 bil. Med Kungl.Maj:ts proposition ang.beredande av varukredit åt vissa länder. – Kabinettet/UD Huvudarkivet.Cirkulär. No.1–44. B4 vol. 34

STOCKHOLM , den 20 mars 1920

aa

DEL. UTENRISKE DEPT.		
D. Nr. 147 60		
22 MRS 1920		
GR.	AFDA	MAL
XP	12	Ele

REG.

Herr Baron,

Jeg har den ære, efter opdrag av min Regjering, at meddele Deres Excellence, at Herr Frédéric Grossvald den 13 ds. har overleveret den norske Utenriksminister sin "fuldmagt" som diplomatisk repræsentant hos den norske Regjering for Letland (Latvia). Den norske Utenriksminister uttalte i den anledning overfor herr Grossvald, at han gjerne vilde træde i de facto-forbindelse med ham, hvilket herr Grossvald erklærede sig tilfreds med.

Mottag, Herr Baron, forsikringen om min udmerkede høilagtelse.

Haugen

Hans Excellence,
Herr Baron Palmstierna,
Minister for de utenrikske Anliggender,
etc. etc. etc.

Ceļā uz Baltijas valstu atzīšanu *de jure*

Pā vāg mot de Baltiska staternas erkännande *de jure*

Attēls Nr. 32

Norvēģijas legācijas sūtņa Stokholmā 1920. gada 20. martā rakstītais par norvēģu ārlietu ministra piedāvāto attiecību nodibināšanu *de facto* ar Latviju

Bild nr 32

Meddelande skrivet av ledaren för den norska legationen i Stockholm den 20 mars 1920 om Norges utrikesministers förslag om ett ingående av de-facto-förbindelser med Lettland

Arhīva materiāli sniedz iespēju izsekot tam, kā notika informācijas vākšana par pasludināto un atzīšanu prasošo Baltijas valstu situāciju un citu valstu reakciju uz šiem pieprasījumiem. Ir zināms, ka ziemeļvalstis (Zviedrija, Dānija un Norvēģija) konsultējās savā starpā jauno valstu atzīšanas jautājumā. Interesants šajā sakarā ir Norvēģijas sūtņa Stokholmā rakstītais par F. Grosvalda tikšanos ar Norvēģijas ārlietu ministru 1920. gada 13. martā, lai iesniegtu diplomātiskā "pilnvarojuma" rakstu Norvēģijas valdībai. Rakstā norādīts uz to, ka Grosvalds esot bijis apmierināts ar norvēģu ārlietu ministra piedāvāto

Arkivmaterialet ger en inblick i hur information samlades in om situationen i de baltiska länderna som utropat sin självständighet och strävade efter ett erkännande, samt hur andra länder reagerat på deras begäran. Vi känner till att de nordiska länderna (Sverige, Danmark och Norge) rådslog sinsemellan i frågor avseende de nya staternas erkännande. Av intresse är det brev som Norges ambassadör i Stockholm skrev angående Frederiks Grosvalds möte med Norges utrikesminister den 13 mars 1920 för att lämna över sin diplomatiska "fullmakt" till den norska regeringen. Ambassadören noterade att

KUNGL. UTRIKES-
DEPARTEMENTET.

B. Chygn.

Personal- och
Administrativa-Avdelningen
Utländska pass

Arkivet.

Erkännande av Estland,
Lettland, Litauen.

STOCKHOLM 30 april 1920.		
N:o		BIL.
INK. D. N:o		Ch. för HP bef.
GR.	AVD.	MÅL.
HP	12	Ble.

Orig. HP 12 Ee.

116 Ministre Suède.

Paris.

118 Swedish Legation
London.

Sök om möjligt inhämta, huruvida nå-
gon förändring inträtt i franska (eng-
elska) regeringens ställning till frå-
gan om officiellt erkännande av Estland
med anledning av freden mellan detta land
och Ryssland. Förfråga Eder samtidigt, hu-
ruvida frågan om Lettlands, Litauens och
Ukrainas erkännande alltjämt står på sam-
ma punkt. Telegrafsvär om möjligt under
måndagen.

Cabinet.

Exp den 30/4-20. kl. 7.37.e.m.

C.H.

Attéls Nr. 33

Zviedrijas Ārlietu ministrijas vēstule sūtņiem
Parīzē un Londonā 1920. gada 30. aprīlī ar lūgumu
noskaidrot abu valstu nostāju iespējamo izmaiņu
gadījumā sakarā ar Igaunijas, Latvijas, Lietuvas
un Ukrainas atzīšanu, ņemot vērā, ka Igaunija un
Krievija bija noslēgušas miera līgumu

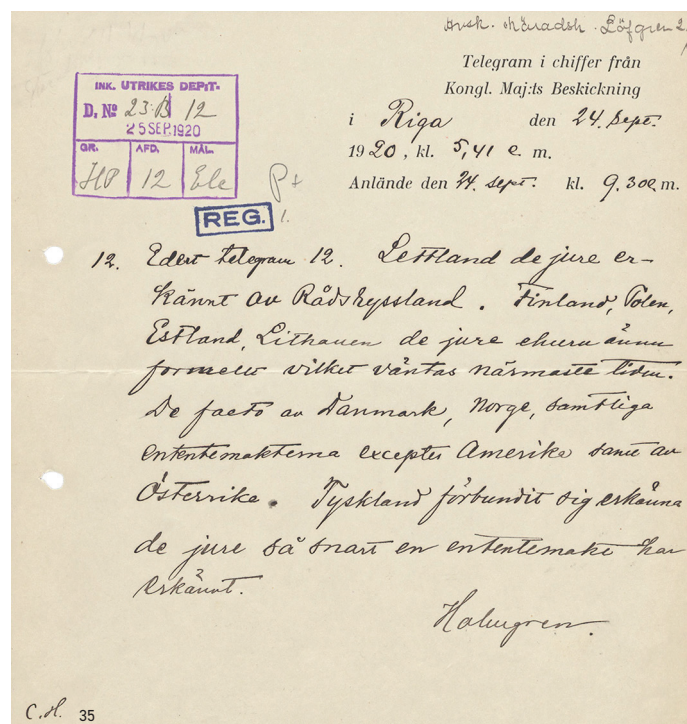
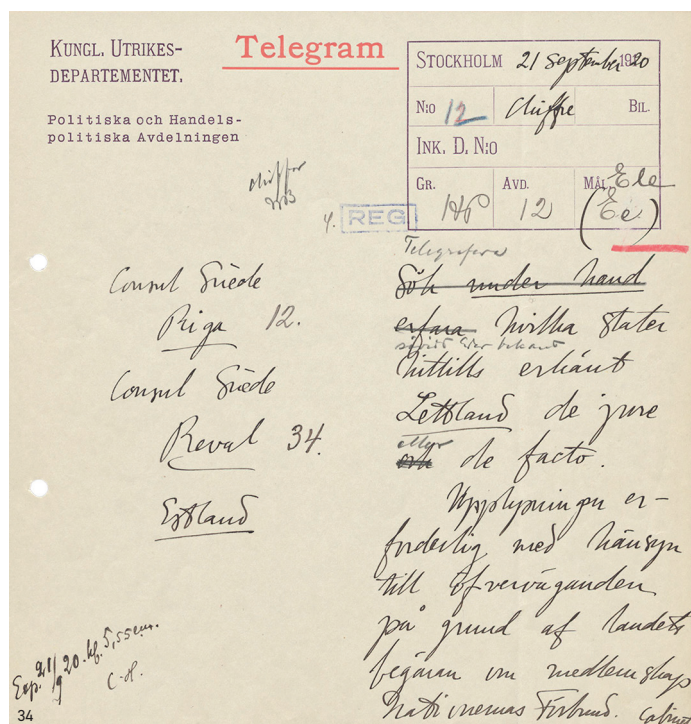
Bild nr 33

Sveriges utrikesministers brev till ambassadörerna
i Paris och London den 30 april 1920, i vilket han
ber dem undersöka båda länders eventuella
åsiktsförändringar i frågan om erkännandet av
Estland, Lettland, Litauen och Ukraina med hänsyn
till att Estland och Ryssland ingått ett fredsavtal

33

attiecību nodibināšanu *de facto* (attēls Nr. 32). Apkārtraksti par šo tēmu un atbildes no dažādām sūtniecībām tika sūtīti atkarībā no izmaiņām starptautiskajā situācijā, jautājumu aktualizēšanas Parīzes Miera konferencē un galvaspilsētās. Tā, piemēram, 1920. gada 30. aprīļa vēstulē zviedru sūtņiem Parīzē un Londonā ārlietu ministra vārdā tika lūgts uzzināt par abu valstu nostājas iespējamo maiņu Igaunijas, Latvijas, Lietuvas un Ukrainas atzīšanas jautājumā, ņemot vērā, ka Igaunija un padomju Krievija bija noslēgušas miera līgumu (attēls Nr. 33). Vai arī cits piemērs: 1920. gada 21. septembrī par ārvalstu nostāju tieši

Grosvalds hade varit nöjd med den norske utrikesministers förslag att etablera en *de facto*-relation (bild nr 32) mellan länderna. Cirkulärer om detta ämne och svar från olika ambassader skickades till följd av dels hur det internationella läget förändrades, dels efter att frågan fått ny aktualitet vid Fredskonferensen i Paris och i huvudstäderna. Ett exempel är det brev som skickades den 30 april 1920 till de svenska ambassadörerna i Paris och London, där de ombads att i utrikesministers namn undersöka eventuella förändringar i dessa länders inställning till Estlands, Lettlands, Litauens och Ukrainas erkännande med hänsyn till att

Latvijas atzīšanas jautājumā – *de facto* vai *de jure* – ārlietu ministra kabinets jautāja zviedru konsuliem Rīgā un Rēvelē un paskaidroja, ka jautājums ir aktualizējies sakarā ar Latvijas prasību uzņemt valsti Tautu Savienībā (attēls Nr. 34). Uz to 24. septembrī konsuls E. Holmgrēns no Rīgas atbildēja, ka padomju Krievija atzinusi Latviju *de jure*, no Somijas, Polijas, Igaunijas un Lietuvas formāla atzīšana tiekot gaidīta jebkurā brīdī un ka Latviju *de facto* ir atzinušas Dānija, Norvēģija, Austrija, atsevišķas Antantes valstis, bet ne Amerika. Vācija esot apņēmusies atzīt *de jure*, tiklīdz to izdarīs Antantes valstis (attēls Nr. 35).

Lietai pievienotas arī Latvijas ārlietu ministra Z. A. Meierovica 1920. gada 2. decembra vēstules Zviedrijas ārlietu ministram un Zviedrijas delegācijas Tautu Savienībā vadītājam J. Brantingam ar brošūru par Latviju (attēli Nr. 36–38).

Tāpat *de jure* atzīšanas procesa ilustrēšanas sakarā interesantas ir telegrammas no Sabiedroto valstu galvaspilsētām, piemēram, telegrammas no Sūtniecībām Londonā, Romā, Parīzē, kurās 1921. gada 24. un 25. janvārī apliecināts tas, ka Sabiedroto valstu nostājā pret Baltijas valstu atzīšanu nekas nav mainījies. Bet jau 1921. gada 27. janvārī zviedru sūtņa sūtīta telegramma no Parīzes informēja, ka konferencē Latvija, Igaunija un Gruzija ir atzītas *de jure*, bet Lietuva nav (attēli Nr. 39).

Estland och Sovjetryssland hade ingått ett fredsavtal (bild nr 33). Som ett annat exempel ställer den 21 september 1920 utrikesministerns sekretariat en fråga till de svenska konsulerna i Riga och Reval (Tallinn) om andra länders inställning till just Lettlands erkännande, *de facto* eller *de jure*, och förklarar att frågan aktualiserats i samband med Lettlands begäran om medlemskap i Nationernas förbund (bild nr 34). Den 24 september svarar konsul Holmgren i Riga att Sovjetryssland har erkänt Lettland *de jure*, att ett formellt erkännande förväntas inom kort från Finland, Polen, Estland och Litauen, och att Lettland erkänts *de facto* av Danmark, Norge, Österrike, enstaka länder i Ententen men inte USA. Tyskland hade utlovat sig ett *de jure*-erkännande så fort Ententen gjort det samma (bild nr 35).

Till handlingarna hör också Lettlands utrikesministers Meierovics brev den 2 december 1920 till Sveriges utrikesminister och Hjalmar Branting, ledaren för Sveriges delegation vid Nationernas förbund, med en broschyr om Lettland (bild nr 36–38).

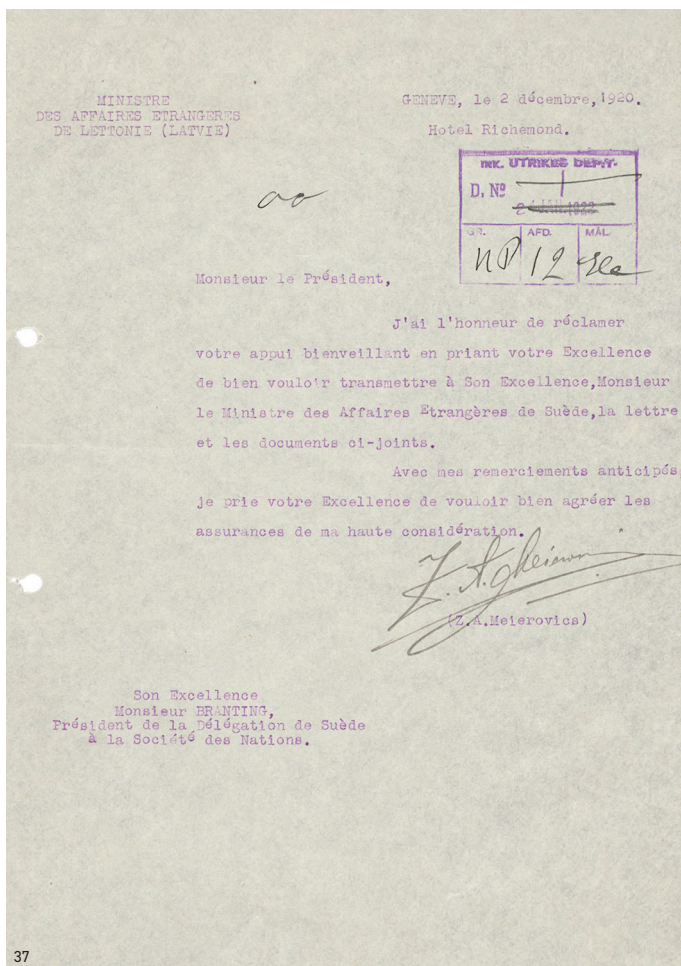
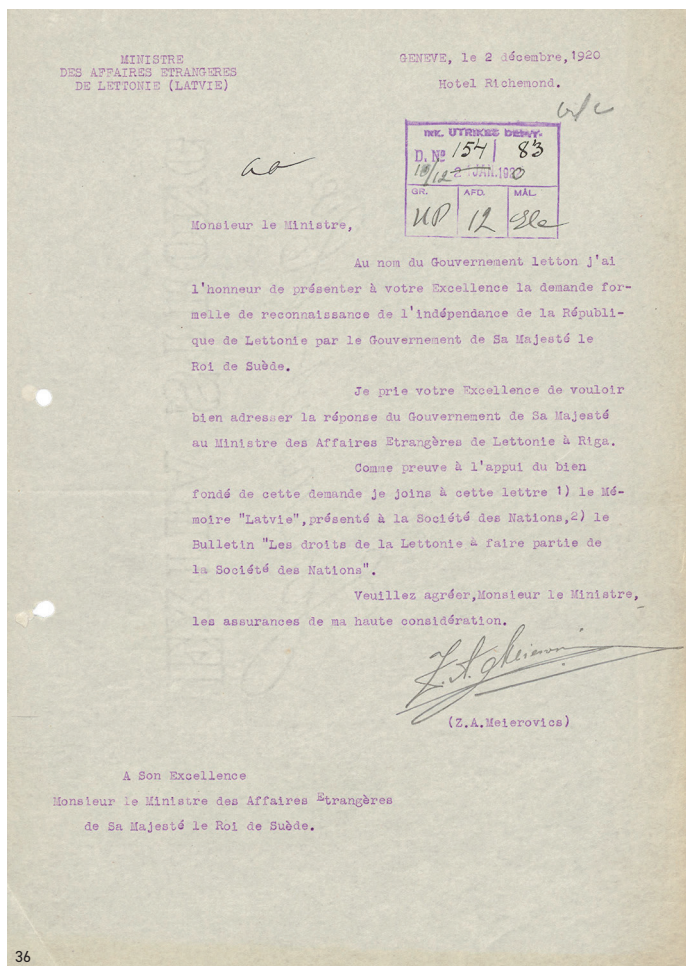
Lika intressanta i frågan om *de jure*-erkännandet är telegram från de allierade ländernas huvudstäder, t.ex. telegram den 24 och 25 januari 1921 från ambassaderna i London, Rom och Paris, som intygade att de allierade ländernas inställning till de baltiska ländernas erkännande inte hade förändrats. Men redan den 27 januari 1921 meddelar den svenske ambassadören i ett telegram från

Attēls Nr. 34
Zviedrijas Ārlietu ministrijas vēstule zviedru konsuliem Rīgā un Rēvelē 1920. gada 21. septembrī sakarā ar Latvijas prasību uzņemt valsti Tautu Savienībā

Attēls Nr. 35
Zviedrijas konsula Rīgā Ernsta Holmgrēna 1920. gada 24. septembra atbilde no Rīgas par valstu reakciju, atzīstot Latviju *de jure* un *de facto*

Bild nr 34
Sveriges Utrikesdepartements brev till konsulerna i Riga och Reval (Tallinn) den 21 september 1920 i samband med Lettland begäran att upptas i Nationernas förbund

Bild nr 35
Sveriges konsul i Riga, Ernst Holmgrens svar från Riga den 24 september 1920 angående olika länders reaktioner på erkännandet av Lettland *de jure* och *de facto*

Attēli Nr. 36-38

1920. gada 2. decembrī Latvijas ārlietu ministra Z. A. Meierovica sūtītas vēstules no Ženēvas Zviedrijas ārlietu ministram un Zviedrijas delegācijas Tautu Savienībā vadītājam Brantingam ar brošūru par Latviju

Attēls Nr. 39

1921. gada 31. janvārī zviedru sūtņa no Parīzes sūtīta telegramma, kas informē, ka konferencē Latvija, Igaunija un Gruzija esot atzītas *de jure*, bet Lietuva neesot

Attēli Nr. 40-41

Zviedru sūtņa Londonā ziņojums Zviedrijas ārlietu ministram Vrangelam 1921. gada 31. janvārī

Bild nr 36-38

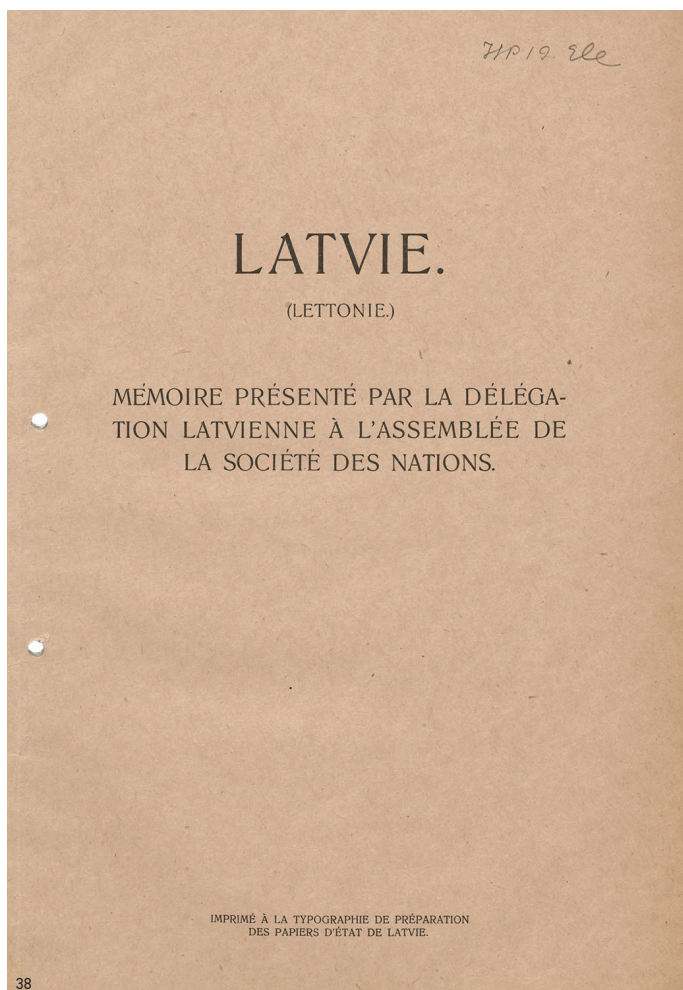
Brev skickade av Lettlands utrikesminister Z.A. Meierovics från Genève den 2 december 1920 till Sveriges utrikesminister och Hjalmar Branting, ledaren för Sveriges delegation vid Nationernas förbund, med en broschyr om Lettland

Bild nr 39

Ett telegram skickat den 31 januari 1921 av den svenske ambassadören i Paris med meddelandet att fredskonferensen har erkänt Lettland, Estland och Georgien *de jure*, men inte Litauen

Bild nr 40-41

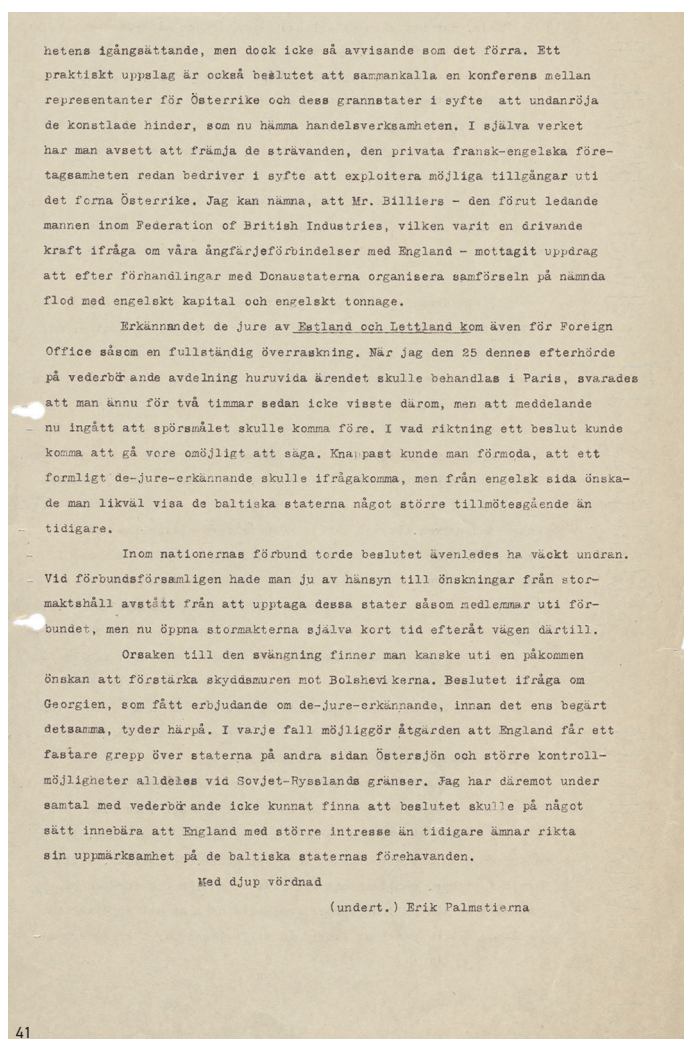
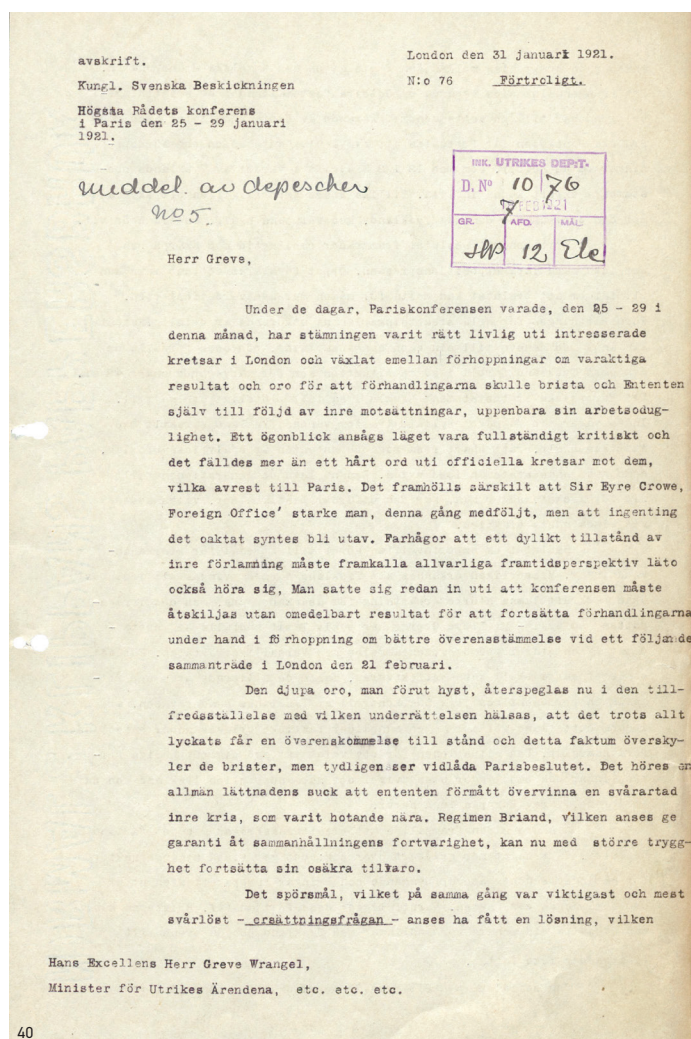
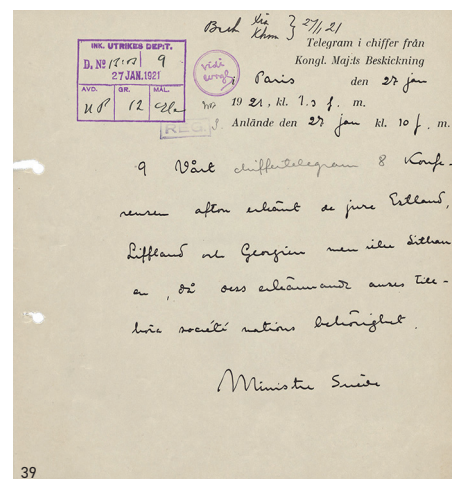
Den svenske ambassadören i Londons meddelande till Sverige utrikesminister Herman Wrangel den 31 januari 1921

To, ka atzīšana *de jure* notikusi ļoti strauji, apliecina zviedru sūtņa Londonā ziņojums Zviedrijas ārlietu ministram grāfam Vrangelam 30. janvārī, kurā viņš nedēļas pārskata ietvaros pievērs uzmanību Parīzes Miera konferencē pieņemtajam lēmumam atzīt Latviju, Igauniju un Gruziju. Šis lēmums esot bijis pilnīgs pārsteigums britu Ārlietu ministrijai, par ko ministrijā vēl 25. janvārī neko nav zinājuši. Lēmums esot izsaucis izbrīnu arī Tautu Savienībā, jo lielvalstis līdz tam bija vēlējušās nogaidīt ar šo valstu uzņemšanu, bet tad pašas pasteigušās tās atzīt. Pēc sūtņa E. Palmšērnas domām, šāda pavērsiena cēlonis esot vēlme stiprināt aizsargmūri pret bolševikiem. Viņaprāt, par to liecinot arī Gruzijas atzīšana *de jure*, pirms tā tādu bija lūgusi. Kopumā tas nozīmējot, ka Anglija varētu palielināt savu ietekmi Baltijas jūras krastā esošajās Krievijas robežvalstīs un iegūt lielākas kontroles iespējas pie pašas padomju Krievijas robežas, lai gan, kā sūtnis atzina, līdz tam britiem neesot bijis īpašas intereses par Baltijas valstīm (attēli Nr. 40-41).

Paris att Lettland, Estland och Georgien erkānts *de jure* under koferensen, men inte Litauen (bild nr 39).

Det faktum att *de jure*-erkännandet kommit väldigt hastigt intygas av den svenske ambassadören i London i en rapport till Sveriges utrikesminister Wrangel den 30 januari, i vilken han i sin veckoöversikt uppmärksammar beslutet att erkänna Lettland, Estland och Georgien, som tagits på fredskonferensen i Paris. Detta beslut hade varit en fullständig överraskning för det brittiska utrikesministeriet, som ännu inte hade känt till något om detta den 25 januari. Beslutet hade också skapat förvåning inom Nationernas förbund eftersom stormakterna hittills hade velat avvakta med att uppta dessa länder som medlemmar, men nu själva hade skyndat sig att erkänna dem. Enligt ambassadör Erik Palmstiernas åsikt var orsaken till denna helomvändning att man önskade stärka skyddsmuren mot bolsjevikerna. Enligt honom var *de jure*-erkännandet av Georgien innan landet ens lämnat in en begäran om erkännande ytterligare ett bevis på detta. Sammanfattningsvis kunde

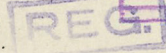
LEGACION DE ESPAÑA
STOCKHOLMO
No. 13.

hm

acc. ric
4/4

9.

INK. UTRIKES DEPT.		
D. N° 188 17		
2 APR. 192		
AVD.	GR.	MAL.
NO	12	26

are erk nota.

Monsieur le Ministre,

Le Gouvernement de Sa Majesté le Roi, mon Auguste Souverain, me charge de porter à la connaissance de Votre Excellence qu'accédant aux désirs exprimés par la Lethonie, il a reconnu la dite république en date du 23 Mars comme Etat indépendant et souverain.

Je saisis avec empressement, monsieur le Ministre, cette occasion, pour renouveler a Votre Excellence les assurances de ma plus haute considération,

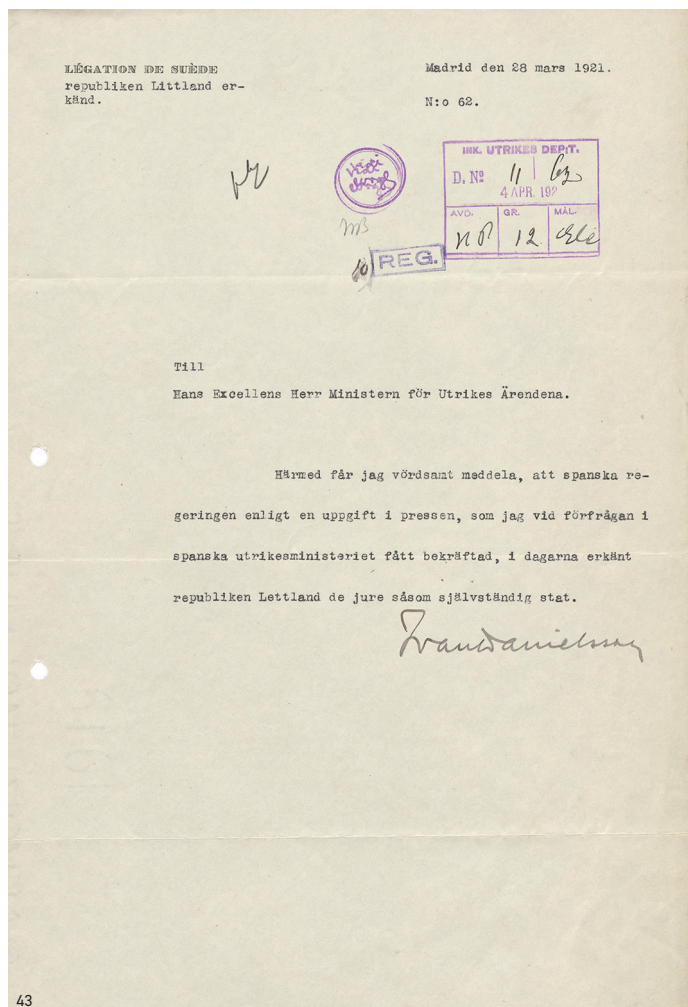
El Ponde de Bailén.

A Son Excellence le comte Wrangel
Ministre des Affaires Etrangères.

&

&

&

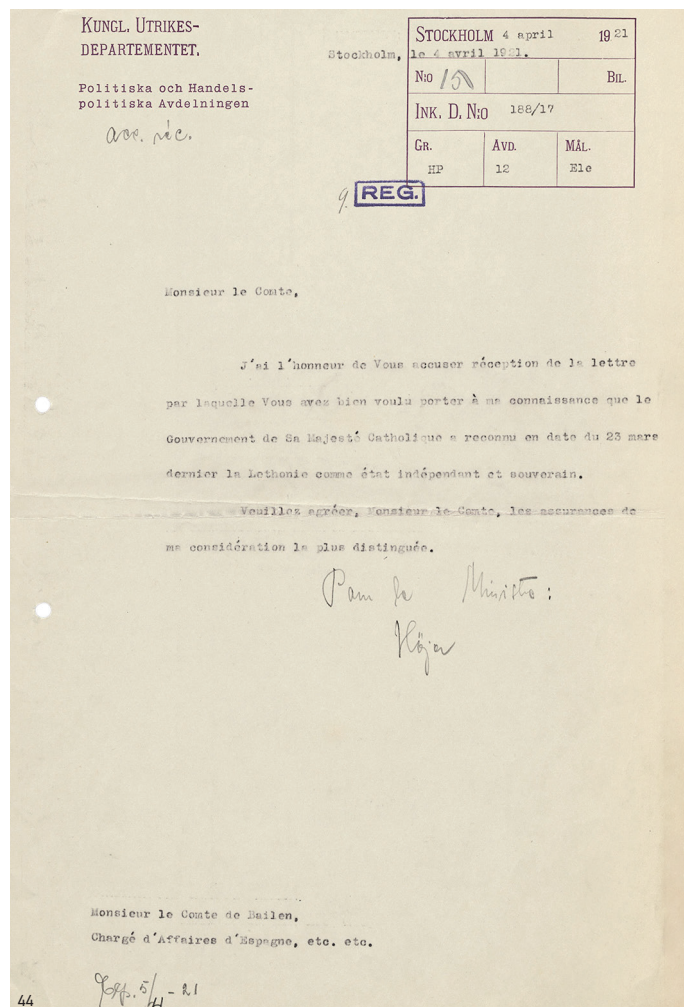
Tas, ka Parīzē lielvalstis atzina Latviju *de jure*, nodrošināja atzīšanu arī no citām valstīm. Par Latvijas atzīšanu Zviedrijas Ārlietu ministrijai ziņoja gan zviedru sūtņi no dažādu valstu galvaspilsētām, gan arī citu valstu sūtņi Stokholmā. Piemēram, Spānijas sniegtā atzīšana 1921. gada 23. martā⁴ no Spānijas Karaļa valdības puses tiek minēta vairākos dokumentos: gan Spānijas sūtniecības Zviedrijā pilnvarotā lietveža grāfa Bailena (*Bailen*) vēstulē Zviedrijas ārlietu ministram grāfam Vrangelam, gan zviedru sūtņa Madridē Īvana Dānielsona (*Ivan Danielson*) ziņā ārlietu ministram, gan konsula Rīgā E. Holmgrēna nosūtītajā informācijā uz Stokholmu (attēli Nr. 42–45).

⁴ Spānijas sūtniecības Zviedrijā informāciju attiecībā uz Latvijas atzīšanu 1921. gada 23. martā vērts pieminēt īpaši. Līdz šim esam orientējušies uz to, ka atzīšana sniegta 1921. gada 9. aprīlī, kad Latvijas sūtis Romā Miķelis Valters saņēma Spānijas sūtņa vēstuli. Var teikt, ka, pateicoties atradumam Zviedrijas Valsts arhīvā, esam precīzējuši arī būtisku notikumu Latvijas un Spānijas attiecību vēsturē.

detta innebära att England skulle kunna öka sitt inflytande i de ryska gränsstaterna på andra sidan Östersjön och få större kontroll vid den Sovjetryska gränsen, även om, som ambassadören påpekade, britterna hittills inte hade visat något särskilt intresse för de baltiska länderna (bild nr 40–41).

Lettlands framgångar med *de jure*-erkännandet i Paris från stormakternas sida innebar att erkännande från andra länder var garanterat. Sveriges utrikesdepartement fick nu rapporter från såväl flera svenska diplomater i olika länders huvudstäder som från andra länders diplomater i Stockholm. Exempelvis omnämns Konungariket Spaniens erkännande den 23 mars 1921⁴ i flera dokument – dels i greve Bailéns, chargé d'affaires vid den spanska ambassaden i Sverige, brev till

⁴ Den spanska ambassaden i Sveriges information gällande Lettlands erkännande den 23 mars 1921 bör särskilt omnämnas. Hittills hade vi trott att erkännandet gavs den 9 april 1921, när vår ambasadör i Rom, Miķelis Valters, emottog den spanske ambassadörens brev. Tack vare detta fynd kan vi nu säga att vi har kunnat precisera en viktig händelse i Lettlands och Spaniens gemensamma historia.

Attēli Nr. 42

Spānijas sūtniecības Zviedrijā pilnvarotā lietveža grāfa Bailena vēstule Zviedrijas ārlietu ministram grāfam Vrangelam, 1921. gada aprīlis

Attēls Nr. 43

Zviedru sūtņa Madridē Īvana Dānielsona (*Ivan Danielson*) ziņa ārlietu ministram par Spānijas valdības lēmumus atzīt Latviju *de jure*

Attēls Nr. 44

Zviedrijas Ārlietu ministrijas atbildes vēstule Spānijas pārstāvim Stokholmā 1921. gada 5. aprīlī

Bild nr 42

Ett brev skrivet av chargé d'affaires Bailén vid den spanska ambassaden i Stockholm i april 1921 till Sveriges utrikesminister Herman Wrangel

Bild nr 43

Sveriges ambasadör i Madrid, Ivan Danielsons, meddelande till utrikesministern om den spanska regeringens beslut att erkänna Lettland *de jure*

Bild nr 44

Sveriges Utrikesdepartements svarsbrev till Spaniens representant i Stockholm den 5 april 1921

CONSULAT DE SUÈDE

Spanien erkänner Lettland
de jure.-

D.Nr. 99/1921.-

Riga den 12 april 1921.-

Nr. 99.-

mm

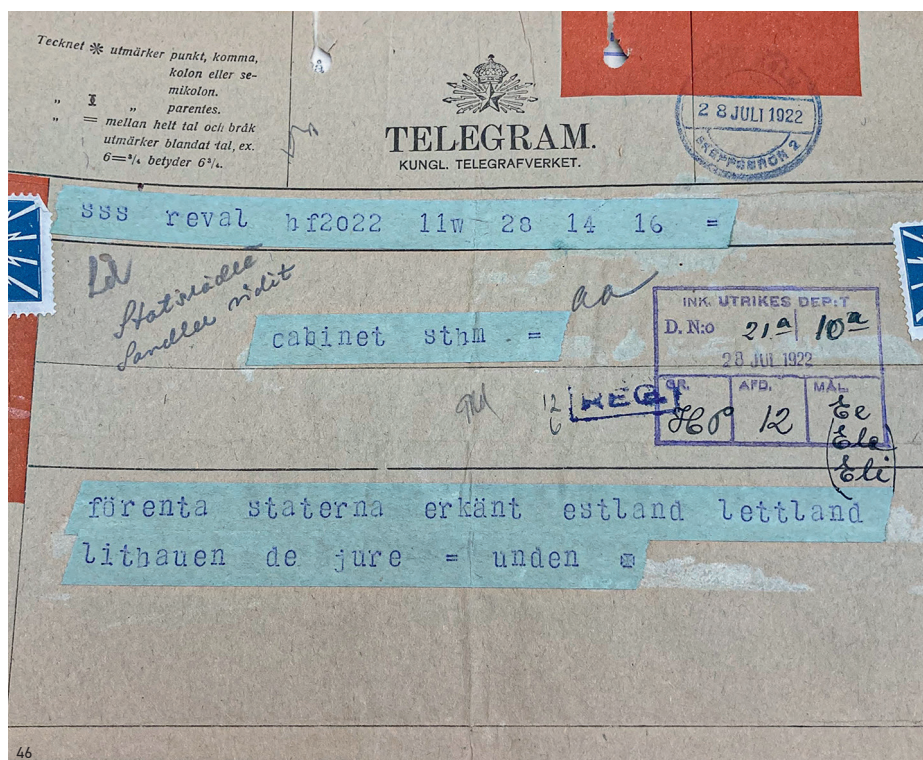
aa

10

INK. UTRIKES DEPT.		
D. Nr. 41 99		
18 APR. 1921		
AVD.	GR.	MÅL.
NP	12	gle

Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Åberopande min skrivelse Nr. 72 den 16 nästlidne
mars får jag härmed vördsamt meddela att enligt till härvarande
utrikesministerium ingången underrättelse spanska regeringen den
23 sista månad erkänt republiken Lettland de jure.

Ziņas no zviedru sūtniecības Rīgā par ārvalstu sniegto atzīšanu Latvijai pienāca atkarībā no dienas, kurā konkrētā valsts lēmumu pieņēma. Tā, piemēram, informācija no konsulāta Rīgā par Vatikāna sniegto atzīšanu 10. jūnijā Zviedrijas Ārlietu ministriju sasniedz 22. jūnijā. Savukārt par ASV sniegto atzīšanu sūtnis Torstens Undēns (*Torsten Undén*) paziņoja telegrammā 1922. gada 28. jūlijā (attēls Nr. 46).

utrikesminister greve Wrangel, dels i den svenske ambassadören i Madrids, Ivan Danielson, rapport till utrikesministern, dels också i ett meddelande skickat till Stockholm av Ernst Holmgren, den svenske konsuln i Riga (bild nr 42-45).

Rapporterne från den svenska ambassaden i Riga om andra länders erkännande av Lettland ankom i relation till den dag då varje land fattade beslutet. Exempelvis nåddes Sveriges utrikesdepartement den 22 juni av ett meddelande från konsulatet i Riga om att Vatikanen erkänt Lettland den 10 juni. Nyheten om att USA gett sitt erkännande ankom med ett telegram skickat av sändebud Torsten Undén den 28 juli 1922 (bild nr 46).

Attēls Nr. 45

Zviedru konsula Rīgā E. Holmgrēna nosūtītā informācija uz Stokholmu 1921. gada 12. aprīlī par Spānijas lēmumu atzīt Latviju

Attēls Nr. 46

1922. gada 28. jūlijā Zviedrijas Ārlietu ministrijā saņemtā sūtņa Torstena Undēna telegramma par ASV sniegto atzīšanu. Foto: Argita Daudze

Bild nr 45

Meddelande skickat av Sveriges konsul i Riga, Ernst Holmgren, till Stockholm den 12 april 1921 angående Spaniens beslut att erkänna Lettland

Bild nr 46

Ett telegram från ambassadör Torsten Undén angående USA:s erkännande, mottaget den 28 juli 1922 av Sveriges Utrikesdepartement. Foto: Argita Daudze

47

Atzīšana *de jure* uzskatāma par fundamentālu notikumu valsts starptautiskajā dzīvē, par priekšnoteikumu tās nokļūšanai starptautiskajā arēnā un, kā tas noticis Baltijas valstu gadījumā, arī par priekšnoteikumu tam, lai tajā atgrieztos. Valsts, kura atzīst otru valsti par starptautisko attiecību subjektu juridiski, to atsaukt vairs nevar.

Šo svarīgo aksiomu – valsts starptautiska atzīšana *de jure* nav atsaucama – 2017. gadā savā grāmatā *Arkivguide. Utrikesförvaltningens källor 1520–2000. Skrifter utgivna av Riksarkivet 39* atkārt arī Zviedrijas Valsts arhīva pirmais arhivārs Erjans Romefors (*Örjan Romefors*).

100. gadā pēc Latvijas atzīšana *de jure* varam atgādināt Latvijas valdības 1921. gada februārī sūtītajā telegrammā Zviedrijas valdībai teikto:

“Sakarā ar Latvijas Republikas juridisku atzīšanu Latvijas tautas vārdā izsakām visdziļāko pateicību Viņa Majestātes Zviedrijas Karaļa valdībai. Šo cēlo soli Latvija nekad neaizmirsīs. Lai dzīvo Zviedrija!” (Attēls Nr. 9.)

*Facta Crescunt*⁵

Dr. Hist. Argita Daudze

2021. gads

Ett erkännande *de jure* anses vara en grundläggande händelse i en nations internationella liv. Det är en förutsättning för landets steg ut på den internationella arenan eller, som de baltiska länderna också upplevt, en förutsättning för att kunna återvända till den. Ett land som erkänt ett annat land som ett internationellt rättssubjekt kan inte återkalla sitt beslut juridiskt.

Detta viktiga axiom – att ett *de jure*-erkännande inte kan återkallas – understryker Sveriges Riksarkivs chefsarkivarie Örjan Romefors år 2017 i sin bok: *Arkivguide. Utrikesförvaltningens källor 1520–2000. Skrifter utgivna av Riksarkivet 39*.

På detta hundra år sedan Lettlands erkännande *de jure* kan vi citera det Lettlands regering skrev till Sveriges regering i februari 1921:

“I samband med Republiken Lettlands juridiska erkännande vill vi å det lettiska folkets vägnar uttrycka vår djupaste tacksamhet till Hans Majestät, Sveriges konungs regering. Lettland kommer aldrig att glömma denna ädla handling. Längje leve Sverige!” (FR: (bild nr 9).

*Facta Crescunt*⁵

Dr. Hist. Argita Daudze

år 2021

Valsts atzīšanas *de jure* nozīmīgums

Betydelsen av att erkänna ett land *de jure*

Attēls Nr. 47
Zviedrijas Valsts arhīvā esošie dokumenti. Foto:
Argita Daudze

Bild nr 47
Handlingar i Sveriges Riksarkiv. Foto: Argita Daudze

⁵ Fakti pierāda.

⁵ Fakta påvisar.

Argita Daudze ir dzimusi 1962. gadā Liepājā. 1985. gadā pabeigusi Latvijas Valsts universitātes Vēstures un Filozofijas fakultāti, studējusi diplomātiju Vīnes Diplomātiskajā akadēmijā (1993–1994), ieguvusi maģistra grādu politikas zinātnē un starptautiskajās attiecībās Latvijas Universitātē. 2010. gadā Latvijas Universitātē aizstāvējusi promocijas darbu "Latvija Zviedrijas politikā 1939.–1991. gadā" un ieguvusi vēstures doktores grādu.

No 1991. līdz 2020. gadam diplomāte Latvijas Republikas Ārlietu ministrijā, ieņēmusi dažādus amatus ministrijas centrālajā aparātā, bijusi Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa ārlietu padomniece. Pildījusi dienesta pienākumus vairākās Eiropas valstīs: pilnvarotā lietvede Norvēģijā (1996–1999), padomniece Krievijā (2001–2006), rezidējošā vēstniece Čehijā (2006–2010), Ukrainā (2011–2015) un Spānijā (2016–2020) un nerezidējot pārstāvējusi Latvijas intereses Horvātijā, Moldovā un Andorā.

Tulkojusi no zviedru valodas P. O. Enkvista grāmatu "Leģionāri". Ilgstošā laika periodā veicinājusi latviešu un zviedru kultūras sakarus. Apbalvota ar Zviedrijas Karalisko Ziemeļzvaigznes I šķiras ordeni.

Argita Daudze interesējas par Latvijas vēsturi aukstā kara periodā, latviešu diplomātu darbību Rietumos, kad viņi pārstāvēja Latvijas valsti *de jure* un tādējādi nodrošināja Latvijas valstisko kontinuitāti un pretojās PSRS okupācijai. 2020. gadā publicēja eseju par pretestību padomju okupācijai krājumā "Latvijas diplomātijas gadsimts". Latvijas valsts un diplomātisko attiecību simtgades kontekstā sniegusi priekšlasījumus dažādās auditorijās Spānijā un gatavo publikāciju par latviešu diplomātu Robertu Kampusu, Latvijas diplomātisko pārstāvi Spānijā no 1953. līdz 1969. gadam.

Argita Daudze fōdēdas i Liepaja āŗ 1962. 1985 avslutade hon sina studier vid Lettlands universitet, fakulteten fōr historia och filosofi. Hon studerade diplomati vid den Diplomatiska akademien i Wien 1993–1994, och erhōll sin magistergrad i statsvetenskap och internationella relationer vid Lettlands universitet. Åŗ 2010 disputerade hon med uppsatsen "Lettland i Sveriges politik āŗen 1939–1991" vid Lettlands universitet och erhōll en doktorsgrad i historia.

Frāŗ 1991 till 2020 tŗanstŗjorde Argita Daudze som diplomat vid Republiken Lettlands Utrikesministerium, och innehade olika befattningar inom den centrala statsapparaten, dāribland som president Guntis Ulmanis rādgivare i utrikesfrāŗgor. Hon har ocksā tŗanstŗjort i flera Europeiska lānder – Chargē d’Affaires i Norge (1996–1999), rādgivare i Ryssland (2001–2006), sedan ambassadōr i Tjeckien (2006–2010), Ukraina (2011–2015) och Spanien (2016–2020). Hon har dessutom representerat Lettland utan att vara bosatt i Kroatien, Moldavien och Andorra.

Argita Daudze har ōversatt P. O. Enkvists "Legionāerna" till lettiska. Under mānga āŗ har hon frārmjat det lettisk-svenska kulturutbytet. Hon har tilldelats den kungliga svenska Nordstjerneorden av fōrsta graden.

Argita Daudze intresserar sig fōr Lettlands historia under det kalla kriget, dā lettiska diplomater i vāst verkade som representanter fōr den lettiska staten *de jure*, och sāledes upprāthōll Lettlands statskontinuitet och motstāndet mot den sovjetiska ockupationen. Åŗ 2020 publicerades hennes essā om motstāndet mot den sovjetiska ockupationen i skriftsamlingen "Den lettiska diplomatins ārhundrade". Hon har fōrelāst ett flertal gānger i Spanien i samband med den lettiska statens och diplomatins hundraārsjubileum och skriver just nu pā en publikation om den lettiske diplomaten Robert Kampus, som var Lettlands diplomatiska sāndebud i Spanien frāŗ 1953 till 1969.